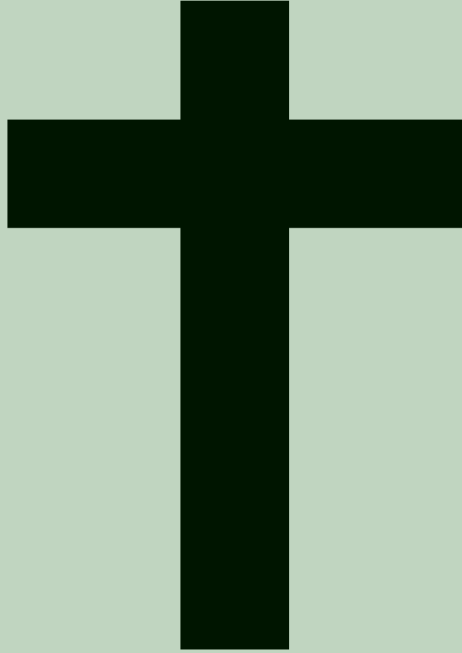

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	46
Luka	73
Yahaya	118

MATIYU **Kawuri kəji Isa Almasiwuye** **Matiyu ruwujənadə**

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyarə ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye

(Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

fælediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənədə cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənədən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalemba isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambənədə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalemba samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənədə:

⁶ “Ni Baitalami cidi Yahudayedə, curo bəlawə Yahudayedən darajanəm gana gəni, dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

⁷ Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənədəa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangal-layen tadadəa manowo! Tia fanduwia, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno. ⁹ Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunədə fuwunjaro koje leje, har na tadadə dəganədəa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰ Sillowudəa kerunniya, karwunja tai dajə kəjiyeno! ¹¹ Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹² Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fælediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njeoro maji nangaro,» yeno. ¹⁴ Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵ nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwo bowokkəna,»† cənna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgaje wada ce kəla sa ilmuwudə tiro tabbaccaanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla Baitalamiye-a bəladəyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bərni Ramayelan so lagaranne jauru fandi,

‡ 1:21 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † 1:23 1.23 Ish 7.14 † 2:6 2.6 Mik 5.2 † 2:15 2.15 Hos 11.1

Rahila diye yallanjuro cikkiri.
 Kanadi ta wajəna,
 bawo bawojana nangaro,»† cəna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyaya cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyeru leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənədə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28*)

¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuři cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
 “Kəmandero jawal dabbargənowo,
 koduramnju cəkko dewo!”
 cəne wormaji.»†

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁵ Daji am bərnə Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bəram Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bəram Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kəmmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi. ¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyeru ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaridəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

† **2:18** 2.18 Iri 31.15 * **2:23** 2.23 tia - Almasiwua. † **3:3** 3.3 Ish 40.3 * **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gani kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpɔciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bərinin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiiye bargaa dəpɔciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbə napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)*

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. ¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpɔciyi kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno.

4

*Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)*

¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəriro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida. ³ Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbə baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bəрни tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a daranja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

*Isaye kidanju badidu
(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənarə fangenniya, cidi Galileyero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bəрни laa Kafarnaam canilan napkeno, bəрни duwon ci bərəmben cidi Jabulon-a Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande

† 4:4 4.4 SK 8.3 * 4:5 4.5 bəрни tayir - Jerujalem. † 4:6 4.6 Jaw 91.11-12 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13 † 4:13 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye.

kuren ci Nawi Ishayayen wuljɛnadɛ wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bɛrɛmbe na duwon fɛde bɛrɛm Jordaniyen tiro Galile cidi kɛrdiyaye canidɛlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadɛ nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadɛ yea nur wassɛna!»† ¹⁷ Sa adɛn Isa jamaro kawuri kɛji wulduwu badiyeno. Tiye: «Tɛmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjɛna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyɛa bowodu
(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bɛrɛm Galileyɛa jɛgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus canɛ-a yanjugɛna Andarawus-a buni taramnja bɛrɛmdɛro fijagai kiro. Tayidɛ buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua sɛgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadɛkki!» yeno. ²⁰ Sadɛman buni taramnja koljane tia gɛya.

²¹ Koro nadɛn fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugɛna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyenniama, ²² cijane maaradɛ-a bawanja-aa koljane tia gɛya.

Jama kadaye Isaa ga
(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bɛla bɛlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kɛji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiysi ngai duwon, cidi Galileyɛ sammaa diriyeno. ²⁴ Adɛgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedɛ amnja kasuwaa-a kɛndondi jiri jiria-a karuwaa-a sedan koroyɛa-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia gɛya, laanja cidi Galileyɛ, laa cidi Bɛlamewuyɛ, laa bɛrni Jerujalɛmbe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bɛrɛm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kɛla kau kuruwu laayɛn
(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kɛla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasoda
(Luk 6.20-26)

³ «Barganja am karwulan talaawadɛ,*
nodo bargaa Mai Samemayedɛ nuwanjadɛro.

⁴ Barganja am kɛrma cesiridɛ,
fuwun simalonja bawodɛro.

⁵ Barganja am rokura bawoadɛ,
fuwun dunia warasajaidɛro.

⁶ Barganja am kɛrma kɛna-a ngudu-aaro jire dioro ngɛnɛptaimadɛ,†
fuwun kuljaidɛro.

⁷ Barganja am kanjimarimasodɛ,
tayi ye fuwun kanjimari cawandidɛro.

⁸ Barganja am karwu bulladɛ,
fuwun Alaa caruidɛro.

⁹ Barganja am kɛrma nanlewa cawudidɛ,

† 4:16 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ 4:19 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidɛ. * 5:3 5.3 am karwulan talaawadɛ - Am duwon kɛlanjaa awimaro ngojɛnni Alaa mɛrsajanadɛ. † 5:6 5.6 am kɛna-a ngudu-aaro jire dioro ngɛnɛptaimadɛ - Am duwon kowori cade awo Ala cɛraanaa dioro majaidɛ.

fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidëro.

¹⁰ Barganja am këla jire dionjayen tayia basarjaidë, nodo bargaa Mai Samemayedë nuwanjadëro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando!

¹² Këji dama baworo fanowo, dalilnjudë samelan mukowando jauro ngëwu nangaro. Nonowo, adëgaiman nawiya kureye burwonjanadëa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadë këlambo walyenoa, jiri fin gële cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bërne këla kau kuruwuyen dëganadë gëradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatëla wasse këmon tëmjiwawo. Kam fatëla wassiya, këla gënaduramnjuyen gënjaje fadodën wundusoro nur ci. ¹⁶ Adëgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngëla diwidëa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Këla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadëa baworo dioro kadikkoro tëmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gëni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi sëkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidë, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jëgane am gade yea jauro alamjidë, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adë nangaro nayiro wulnjagakki, malëmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, tëmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Këla gërgaduyen

²¹ «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejëmmi, wundu duwon kamba cejënadëa shararo caadi,”† cane wuljaanadëa fanuwwa. ²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gërgajëgënadëa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cëne rajënadëa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cënnadëa kannu jaanamayero koljai.

²³ «Adë nangaro na laya duwaduramben sadaa njëddoro isëmna duwon, awo kuttu laa kamanëmbo yiddëmna tangëmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdëyen sadaanëmdëa kolle lene ni-a kamanëm-a solodënowo duwon, daji walde are sadaanëm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanëm-a rokko ledu diwi duwon, këla jawallen doiro kowori de tawaktëne, bare nia alkaliro sërënjëgënniro. Adë gënia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjëgëkki, nadën wufi njëgaidëa cotto rëmbëmmia, tëmmaro luwumbawo!

Këla kënjënyen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kënjëna dimmi,”† cane wuljaanadëa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjënadë, karwunjun kënjëna cëdëna. ²⁹ Simmëm këmboramdë njakke biwu dimia, tia kulaine gëmme. Tiyinëm samma kannuro fidiyidëroa, sim fal fuddëmmadëma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonëm këmboramdë njakke biwu dimia, tia kamme gëmme. Tiyinëm samma kannuro fidiyidëroa, mukko fal fuddëmmadëma niro ngalwo.

‡ 5:9 5.9 tadawa Alaye - Alaa mërsajane awo ti cëraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngëlaa Alaye gairo waljai. † 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17 † 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpçidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpçənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansı boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansı bummi, kansı Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansı buwwi! Bare sameyen kansı buwwi, Alaye kurisnju kərmaiyə nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənəduram nangaro, bi Jerujalemben, bərni Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare kəlandoyen kansı buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanədəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa fərinəm kəmboram marin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa gəmajənəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworənəmadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanədəro bare dapkəgəmmi.

*Kəla kəlado rawoyen**(Luk 6.27-36)*

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane wuljaanədəa fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, koro am nayia basarnjanədə yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadi? ⁴⁷ Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərđiya ye ngai gəna cadi? ⁴⁸ Adə nangaro Bawando Mai Samemədə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6*Kəla sadaayen*

¹ «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

*Kəla moduwayen**(Luk 11.1-4)*

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki,

† 5:31 5.31 SK 24.1-4 † 5:33 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21 § 5:37 5.37 Kəlado - Yiwulis. † 5:38 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21 † 5:43 5.43 Lew 19.18

nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
 cunəmbo daraja tio!
¹⁰ Nodonəm bargaa iso!
 Awo raamma dunian tədo,
 jiri same yen tədida gai!
¹¹ Kəmbonde kuye sade.
¹² Biwunde gawursagane,
 andi ye am biwu saddənadəa
 gawurniyenadə gairo.
¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
 Kəladodəro kasane.
 Nodo-a kənduwo-a daraja-a
 har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga. ²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuario walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwwawo.

Kəla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyeya ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauru ngudowaa darajan konuwua, gəna? ²⁷ Wundundo gəle rakce karwungainjulən sa fal kawunjuro cərgaidə?

²⁸ «Koro awiro kəla kajəmyen karwungai diwi? Fəreso karaaye jiri řijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai

Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajemu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ³⁰ Ala fəreso ku karaan rijai bəri kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi.

³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman mərədundaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bəriye diwwi, karwungai bəriyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen (Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njəddiwawo. ² Jiři ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njəddi. Koro jiři ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnagai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbəa asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladəyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen (Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwı, cinna bangowo kanjagai. ⁸ Wundu duwon cuworımadəro cadı, kam majımadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njəddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiya-ayədə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

¹³ «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak, jawalnju ye kəskədə, tima ngaworam kannuyədə wo, am tiyen ngasayidə kada. ¹⁴ Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero cadımadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen (Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.† ¹⁶ Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorılan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki. ¹⁸ Kəska ngələdə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

* 7:1 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi. † 7:15 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani.

Kəla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. ²² Yim adən‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

*Misal fado tandowu yindiye**(Luk 6.46-49)*

²⁴ «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənədə gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəganimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənədə gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurdə təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkera, ²⁹ dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8*Isaye kam barasua isangaduwu**(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)*

¹ Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawī Musa wuljənədəa de, jamaro shedaro waljo!»

*Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwu**(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)*

⁵ Isa bərnī Kafarnaamero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kəma, kəreani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jaurō basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kəreani ngaji. ⁹ Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjarō: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nəkkiya, isi. Koro kəreaniro: “Adəa de!” nəkkiya, cədi.» ¹⁰ Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan* isane Nawī Ibrahim-a Nawī Isaku-a Nawī Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaa‡ deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheři ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmadə wakkajo!» yeno. Kəreanjudə sa adəman ngayeno.

*Isaye am ngəwua isangaduwu**(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)*

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

‡ 7:22 7.22 yim adən - Kiyama. * 8:11 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † 8:12 8.12 tadawa nodo bargaa‡ deyan - Israyilawu.

¹⁶ Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərnwudə karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»[†] cənna.

Isaa ga kəske gəni
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwuranjuro wada bərəmdəa faldaye kaino. ¹⁹ Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədə[‡] nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwuranju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi. ²⁵ Fuwuranjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁷ Fuwuranjudə ajapcane: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kau-rilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauru jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwo wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngaiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Səniya aladeyadə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənədəa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno. ³ Daji maləm Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dəganadə? ⁵ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurdəye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməm ngone

[†] 8:17 8.17 Ish 53.4 [‡] 8:20 8.20 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyən manajiya, kəlanjuman manaji.

* 9:1 9.1 bərninjaro - Bərnī Kafarnaambe.

fannəmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdə cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimarima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kala asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində capte kardudə cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kala kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno.

¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoeyen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwwu

²⁷ Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke adəa njaddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kambuwadəye: «Aaa, Kəma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro

† 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 9:14 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § 9:17 9.17 satkidə falde - Diben bərin mojjolge kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu. † 9:27 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

wada ce: «Fanowo, bare wunduma adæa nojenni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedæa cididæ ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kæla Daudayero kændawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tæn yimdæn Ruhu Alaye karwu Daudayero kærgawo. Nawi Mai Dauda kæladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kærmajnu ye cidi kærdiyaye ngæwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyayen Kæmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kænduwo-alan kojæna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adæ tima Almasiwu Alayedæ wo. Adægaima Bargaande Isa Almasiwudæ warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu

³² Tayi sim cawandænadæ sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandæa duyenniya, kamdæ manadu badiyeno. Daji jamadæ ajapcane: «Ngaltema awo adæ gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadæye: «Kænduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngæwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kæji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bæla-a bæladæya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadæa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudæ jæktane hangalnja caa cijæna alama dimiya sæni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladæ ngæwu, amma kidawudæ gana. ³⁸ Adæ nangaro kæma kalayedæa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njæddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu (Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindæa bowoje tayiro kænduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kændondi so jiri fi yayea isangaduwuye-a kaino. ² Cuwa kængayambanju mewun yindindæyedæ, tayima Siman kam tiro Biturus canidæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugæna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kæladowayero Isaa særættuwumadæ.

*Jawawi Isaye
kæla kida-a bone nja-ayen*

Kida tayi mewun yindindæye (Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kærdiyayero lenuwwi bi bælawæ Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadæ gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del karænæna!" wulgænowo. ⁸ Am dondia isangagænowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagænowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, naye ye dero yowo.

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngerwu, bi gemaje yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹ «Bəla-a bələdeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngələma manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngələro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bələdəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.† ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərnə Sodombe-a Gomorre-adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji

(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyerə njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro tuřu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawə Israyilawuye sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojwawo, koro wolodi kəmanjua kojwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljəbullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!

(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənədəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kələndoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji

(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kələdo bawanjuyero

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bərnə Sodombe-a Gomorre-a - Bərnəniya duwon amnja jaurə diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. § **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. * **10:25** 10.25 Beljəbul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. † **10:34** 10.34 kashagar - Firda.

walji, fero ye kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji. ³⁶ Adəgaima kambe waduwnjudə am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənaro cəraanamadə, kakkeru waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənaro cəraanamadə, kakkeru waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kəskanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə, kakkeru waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkenamadə ronjudəa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənadəmaa cəmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a (Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kəji wulduwu badiyeno. ² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənadə mairilan kasarga. ⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiya-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwuwa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwui. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwui," cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera. ¹⁹ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudə kəndonjulən asudi.»

‡ 10:38 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.
wo - Almasiwu Alaye. † 11:10 11.10 Mal 3.1

* 11:3 11.3 nima wa fuwun isimadə

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bærniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyea kəla təmjanneyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bærni Korajinne! Kuttundo am bærni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bærni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bærni Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bærni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tədənədə bærni Sodomben tədənaa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bærni Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jauru raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwi. ³⁰ Awoa duini ye kəske, karenı ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera. ² Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawı Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!† ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: “Bu fida gəni, kanjimərıma raakko,† cəna. Ca mana adəye maananju nonuwvaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸ Awoa Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənəduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwadə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia

† **11:21** 11.21 bærni Tirre-a Sidonne-a - Bærniya kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bærni Tirre-a Sidonne-a - Bærniya duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayia siyeyeno. * **11:24** 11.24 bærni Sodombe - Bærni duwon amnju jauru diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. † **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6

darajan kojena nangaro, yim tustuyea ngela kendo halal,» yeno. ¹³ Daji kamdaro: «Mukkonem sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kelewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərenəkkənədə, tia raakkəna, tima karwuni jauru kəjjəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,

kowonju farsamlan fandiwawo.

²⁰ Caccawo řimjənaa namjiwawo,

fatəla no cədi yea cejiwawo,

har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma

cunjulan təmanjaaro walji,»† cəna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno. ²³ Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera. ²⁴ Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə ye dəgaiwawo. ²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ²⁷ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁸ Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. ³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kəla Tada Kəmbədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. ³⁴ Nayi kaduwu fusiyyeso! Nayi jauru diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. ³⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. ³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori.

† 12:21 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ 12:24 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

³⁷ Awoa mananəmlan jiremaro walləmi bi mananəmlan jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰ Jiri Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambedə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bərn̄i Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwo shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misaln̄in tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawaln̄in fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman řiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

*Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadëro misalnin managëmidë?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asër nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardëgëna, amma tayiro amardëgënni. ¹² Kam nanjun awoamadë,* tiro casargane ngëwuro walji, amma kam nanjun bawomadë,† awo cëdanadëmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managëkkiyedë: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo, këlänja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima këlänjan awo Këmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljänadë wakkaji. Tiye:

“Ngëlaro fanuwi duwon,
këlandoro tëmmaro ngayiwawo.
Koro ngëlaro ruwi duwon,
tëmmaro asunuwwawo.
¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin sëmönja fanjai,
simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, sëmönjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gënia, naniro waldane tuwa cade
taya isangagëkki,”† cënnä.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, sëmöndo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadëa kuroro jauru caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadëa fanduro caraana, amma fanjanni.

*Maana misal kasuni jëjærdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ «To, maana misal kasuni jëjærdumayedëyëa fanowo! ¹⁹ Wundu duwon mana këla nodo bargaadëyen fanje këlänjuro ngaannimadë, Këladodë ise mana karwunjun fidënadëa cotto cuttuluwi. Tima kasuni këla jawallen fidënadë wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidënadë ye, tima kam manadëa fanjiyama, karwu këjiaro cëmoyidë wo. ²¹ Amma tilan fërdü bawo nangaro, tussiwawo. Këla manadëyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidënadë ye, tima kam manadëa fanjënä duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadëa këpcane tiro faidajiyiwawodë wo. ²³ Amma kasuni na katti ngëlaan fidënadë, tima kam manadëa fanje këlänjun rojënä tiro faidajiyi, nema laa tädänju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidë wo,» yëno.

Misal kasuni ngëla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedë alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngëla jëjærxënëädë gai. ²⁵ Amma am samma kënëm cadi duwon, këladönju ise curo algamadëyëro kasuni kajimbe jëjærxëye sapkadan. ²⁶ Algamadë rije këla fitkenniya, kajimdë ye asudiro walyëno. ²⁷ Kidawudë isane banja ngimbaro: “Barganëmmän, ni kasuni algamaye ngëla gëna kulonëmlän jëjærxënë? To, ndayilan gële kajimbadë?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Këladë laa adëa cädö!” yëno. Daji kidawudëye tiro: “Leniye tuluwiyëya, raamma wa?” cane keworënniya, ²⁹ tiye: “A’a, lënuwe kajimdëa tuluwuwiyä, algamadë yëa

* **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadë - Kam mana Isaye fanjidë, nodunju cërgane cayë kojënarö asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadë - Kam mana Isaye fanjiwawodë, nodunju ganadëmaa tilan camoyi. † **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko řija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkeru kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fiyəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo. Amma řije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dələmbanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cəna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərnənamadə, tima Tada Kambedə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa jaanadə wo, ³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərnənamadə, tima Yiwulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiři kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fiğagai. Nadən so ye tədi, sheři ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauru tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiři jiři cadai gai. ⁴⁸ Cəmbəřənaru waljiya, gəřjane ci bərəmbero cawudəne napcane ngəla ngəladəa kəřejane joworo fiğagai, amma batti battidəa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwua curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fiğagai. Nadən so ye tədi, sheři ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənədə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bəřin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

† 13:35 13.35 Jaw 78.2

⁵³ Isa misal ania cæde kerænnya, nadæa kolyeno. ⁵⁴ Bæla wurajænadæro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdæ tia ajapcane: «Ndaran kam attæ nanrashidu-a kænduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gæna tada katako karomadæyedæ wo? Yanjuye cunjudæ Meram, gæna? Yanjugænasodæ ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gæna? ⁵⁶ Koro yanjugæna ferowa samma-a rokko kergaiye, gæna? To, ndaran gæle ti adæ awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bælänjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵⁸ Kambærsenambunja nangaro, nadæn awo ajabba ajabba ngæwu cædænni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo (Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Sa adæn Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adæ Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adæma nangaro kænduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kæla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugæna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cædane cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudæ Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanæmgænaye mowodæ haram!» cænna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadæa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambænaye kidænnya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauru kæjije ⁷ tiro awi yaye ronju cæraanaa ci cæne wadu ngoje kansi giwo. ⁸ Ferodæ ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adæn kæla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidæ karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kæla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji kælanjudæa buwurulan cawudæne ferodæro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittærayera, koro lejane Isaro lawar adæa wulyeyera.

Isaye am dæwu uwu ambadu (Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajænadæa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadæa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadæ adæa fangeranniya, tayi ye bælänjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradæn jæpkenniya, jama kada captanadæa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia læmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adæ karaa bowu, koro dunia ye læmjæna. Jamadæa salamme, bæladeyasoro leja awo kæmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gæni, nayima awo kæmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gænia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cæne ¹⁹ wada ce jamadæ kæla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudæ-a buni yindidæ-a ngoje kæla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidæa fæsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadæro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesæmbæro. ²¹ Am duwon kæmbo adæa jawunadæ kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dæwu uwu gai.

Isaye kæla ingiyen silan ledu (Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadæman Isa fuwurawanjudæa cakke tin fuwunno bæramdæa koja ci todæro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadæa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kæla kau kuruwuyero giwa. Nadæn ti tilonju lok duwon, dunia læmgeno. ²⁴ Koro sa adælan karuwa dunoa cije ingi bærambedæa cambalje maaradæa babakce, har maaradæ ci ingiyæa kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kæla

ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoədə kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno. ³¹ Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədanə: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno. ³² Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgeno. ³³ Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkera. ³⁵ Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne ³⁶ ci kalwunjuyədəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a (Mar 7.1-23)

¹ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanju bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanju: ‘Awo nanin nuwando təmanuwwadə Alaro gənaakkəna,’ cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənədə jire. Tiye:

⁸ “Jama adə cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkca. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kambero culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yauidiyen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji.

† **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † **15:9** 15.8-9 Ish 29.13

Kamu lardu kerdियaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadæa kolje lardu bæni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan'anama† cididæn dægana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kæma, Tada Mai Daudaye, wua njunosæne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcægænni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gænia, Ala wua wunduyemaro sunodænni,» yeno. ²⁵ Amma kamudæ ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kæma, wua banasægæne!» ²⁶ Isaye: «Kæmbo yallayedæa ngonæme kærisoro njodæ jussænni!» yenniya, ²⁷ kamudæye: «Aaa, Kæma. Adæ yaye kærisodæma kæmbo cidiro cukkurunadæa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudæro: «Kambærsenæmdæ jauro kura, diye! Awo raammadæ wakkajo!» yeno. Sadæman feronjudæ ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwwu

²⁹ Daji Isa nadæa kolje leje ci bæram Galileye jægane kæla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyï so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngæwu soa nanjuro cawude fuwunjun gænajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadæ muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyïya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandænaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedæa jajakkera.

Isaye am dæwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adæa njunokkæna, dalilnjudæ ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kæmboye nanjan bawo nangaro. Kænanjaa duwon tayia salammækkiya, raakkæni, bare jawallan dunonja baworo waljænni,» yeno. ³³ Fuwurawanjudæye tiro: «Nðaran gæle karaa adæn kæmbo sarai fandiye jama kada adæa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cæne kiworænniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadæa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdæ-a buniyadæ-a ngoje Alaro ardije fæsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadæro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadæ gaptowodæa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesæmbæro. ³⁸ Am duwon kæmbo adæa jawunadæ, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dæwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadæa salangenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada
(Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fælejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kæji fandiye, same kimejæna nangaro,» nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljæna nangaro,» nuwi. Awo samæn fælediyidæa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adæn wakkajidæa fisardudæ nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adæyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gænia, alama fima tayiro fælediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

† 15:22 15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidæ cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kerdिया, yaudiya tayia wul wajana.

*Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)*

⁵ Fuwurawadə bəram faljane ci todəro koyeranniya, ngeessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno. ⁷ Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidə? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngeessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adəa ngeessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənaro asuyera.

*Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Isa cije cidid bərnī Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambədəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canī, laa ye Nawi İliya canī, laa ye Nawi İrimiya bi nawiya kureye falnja canī,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalilnjudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiawo. ¹⁹ Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,» yeno. ²⁰ Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama İsrayilawuyero cədiya, nawi bi rīman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fjiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənaye. Kam ngailan maijənədəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyaen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen İsa Almasiwu ye, Mai İsrayilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai İsrayilaye-a yindi samma kaala Bargaande İsa Wakkil Alayedəye.

*Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Kua adən fuwun İsa fuwurawanjuro Ala kədarjəna Jerujalembo leje mukko amwurawa-a wurawa rīmannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai dajə cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro waljə ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənədə. ‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon İsa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

Biturus tia sægəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkanamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu (*Mar 9.2-13; Luk 9.28-36*)

¹ Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjjuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu (*Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a*)

¹⁴ Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauro suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶ Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwo karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.
- Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi

nayiro wulnjagakki, ca kambørsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adëro: “Cine na todëro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo!
²¹ [Amma sedan jiri adëyedë culuwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde këla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
 (Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedëa mukko ambero sërëccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadë karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bëрни Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malëmndodë akki Fado Alayedëa biyajiawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A’a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tëmanëm? Na wundusoyen maiya duniayesodë akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cëne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adëgaia, tadawanjasodë dawun bawo, diye! ²⁷ Adë yaye bare yakkiye karwunja wajënniwo, lene bërëmbo mui kolgëne buni burwon tammadëa ngone cinju kane. Kanëmiya, gursu fal fandëmi. Ngone yade akki mowomasodëro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye
këla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
 (Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adën fuwurawadë na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwuia, tëmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adë nangaro wundu duwon tadaana adë gai këlanjua awimaro ngojënnidë, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adë gaia cunilan* cëmowonamadë, wumaa sëmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mërsasanaso aniye falnjam cakke talje biwu cëdidë, kamdëye daunjuro kau neduram mafëndi lujagane bërëm kuruwuro gëpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudë awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidë! ⁸ Mukkonëm bi sinëm njakke tallëme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gëmme! Mukko yindia bi si yindia kannu tëmmaro nuiwaworo ngawodëroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niwo ngalwo. ⁹ Koro simmëm njakke tallëme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gëmme! Sim yindia kannu jaanamayedëro ngawodëroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niwo ngalwo.

Misal dimi faccëgënyaye
 (Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gënanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gëmagëwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fëkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambedë awo faccëgënasodëa majë njëkkaworo

† 17:20 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima tängëri wo.

* 18:5 18.5 cunilan - Isa nangaro.

isæna.] ¹² Awi gæle tæmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filægar lægaridæa kærisolæna kolje leje fal faccægænadæa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukæji duwon kæla faldæyen cædidæ, kæla filægar lægari faccagannidæyen cædidæmaa kojæna. ¹⁴ Adægaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cæraanni.

Kæraminæmbe biwu niro njæddo

¹⁵ «Kæraminæm biwu niro njæddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudæa wulgæne. Mananæm fanjia, kæraminæmdæa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adægainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgæne. Koro yaye jama wua gawudæmaa fanduro wajia, kærði bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidæ same yen tikkeræna, koro awi duwon dunian wuinuwidæ same yen wuidæna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kæla awi yayen ardiæane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudæ na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadæ, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumæye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kæma, kæramini wuro biwu sæddiya, ndawuro tia gawurnækki? Har gadegade turlurro?» cæne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade turlurro gæni wulnjægækko, fitulur gadegade turlurro tia gawurne! ²³ Adæ nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kæla kasunjayen balas dio cæraanadæ gai. ²⁴ Maidæ balas dio badiyenniya, kam talanti† dæwu mewuro jægaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdæ awonju ræmboye bawodæ, Maidæ wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kændanju samma-aa calado kasudæ tæræmbo yeno. ²⁶ Amma kamdæ fuwu Maidæyen tungurumje tiro: "Barganæmmin, kanadi tai, sammaa ræmbækki, diye!" yeno. ²⁷ Daji Maidæ tia njunoje kasudæa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adæ ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jægaimaa kiro. Tia dauyen ræpciye kimiljiye: "Awo nia njægakkidæa ræmbe!" yeno. ²⁹ Daji kamanjudæ fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, ræmbækki, diye!" yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudæa cæræmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudæ awo wakkajænadæa kerunniya, karwunja jauro bannade lejane Maidæro awo wakkajæna sammaa wulyeyera. ³² Daji Maidæ koro walde wolodidæa bowoje tiro: "Ni wolodi kælado! Lowosægemma nangaro, kasunæm adæ sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjækkænadæ gai, wolodi kamanæmba njunodudæ niro wajimnjægæna, gæna?" cæne ³⁴ gærgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cæræmbiro yeno. ³⁵ Adægaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidæmaa cæddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kæla kamu dæptayen (Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cæde kerænniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bæræm Jordaniyen dæganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadæn am dondia isangayeyeno.

† 18:24 18.24 talanti - Talanti faldæ alama alwasi kida kærwu mewu wuriye gai.

‡ 18:28 18.28 dinariyus -

Dinariyus faldæ alwasi kida kawu falle.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kæla dalil fiye yayen kam kamunju dæptadæ halal wa?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adæa kæranuwwi wa? “Badiduramnin Alaktumadæ tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adæyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kærðiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cænna. ⁶ Adægaima kua adæn fuwun tayidæ yindi gæni, tiloro waljana. Adæ nangaro awo Ala kæljænadæa bare kam firjænni!» yeno.

⁷ Farisawadæye tiro: «To, awiro gæle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dæptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Kælakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dæpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gæni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kæla kænjænayen gæni dæpce gade niyajænadæ kænjæna cædæna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuye tiro: «Adæma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudæma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gæni rakce mana adæa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodæ. ¹² Dalilnjudæ am laa curo yanjayeman adim tayia casambæna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadæna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kælanja adimbo cadæna mbeji.* Kam mana adæa rakce ngojimadæ ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dæptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kæla yallanja sananayero gænajuwo moduwa cæddoro tayia nanjuro kewudæranniya, fuwurawadæ amdæa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji kælanjaro mukko gænayeyenniya, nadæa kolje leyeno.

Gæriwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngæla dikke ro sawisoye† fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kæla awo ngælayen wua suworæmidæ? Ti ngæladæ tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadæa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodæye: «Wada fiso?» cæne tia kiworænniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kænjæna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanæm-a yanæm-aro daraja ye, koro kæmaskinæm yea kælanæm gairo raye!»† yeno. ²⁰ Jairodæye: «Wada ani sammaa gakkæna, awi gæle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kændanæm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²² Jairodæ mana adæa fangenniya, ti jairo gæriwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gæriwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴ Koro waldække nayiro wulnjagakki, gæriwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadæ adæa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adægæia, wundu gæle njækkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njægaiyenadæ, awi gæle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedæ kæla kurisnju kærmaiye darajaayen napciya, nayi wua sægawwadæ ye kuris kærmaiye mewun yindinlan nammuwe jiriya

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kælanja adimbo cadæna - Am laa kælanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruuwada. † **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

Israyilaye mewun yindindæa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kannu, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljænadæ mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngæwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kæma jærwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedæ alamanju kam laa suwa læp jærwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cæne kasatkeranniya, tayia jærwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jærwuniro lenowo, awo kalkaldæa njadækki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu særambo na adæn bowuro nammuwidæ?” cæne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadænna nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jærwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kæma jærwuyedæye wakkilnjuro: “Kidawudæa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedæn badinæmiya burwoyedæro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadæ kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadæ kadiranniya, awo am daryeyedæyea kojæna cawandiro tæmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandænniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadæna yaye, andi-a kalkallo kidæm! Andidæ suwa læp tawaniye dabdu særambo kausu jau fit kælandenna ngænæptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kæma jærwuyedæye falnjaro: “Sawa, awima diwi njæddækkæni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddæmma, gæna? ¹⁴ Awo kaanæmdæa ngone lene, njikkænadæ gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kændanilan rangække awo roni cæraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngæladæro, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adægaima am daryeyedæ burwoyero waljai, koro burwoyedæ ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kænyakkuyero kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu (Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembu ledu cædi duwon, kæla jawallen fuwurawanju mewun yindindæa sægæriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalembu leniye, Tada Kambedæa mukko wurawa rimannaye-a malæmba Attauraye-aro særæccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kærdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kæskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye (Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cærawo cæne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cæne tia kiworo. Kamudæye tiro: «Marne, kærmænæm fandæmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kæmborammæmlan, fal ye wailanæmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadæmaa nonuwwi. Ranguwe kænjaram† yakkidæn yawi wa?» cæne tayia kiworænniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kænjarammin yawi. Amma kæmborammilan so, wailanilan so naptadæ, wu gæni kambo amargækki, Bawani am kærejænadæro tayia dabbarjægæna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadæ adæa fangeranniya, yaana yindidæro gærgayeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje

§ 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccæna nangaro. * 20:2 20.2 dinariyus - Dinariyus faldæ alwasi kida kawu falle. † 20:22 20.22 kænjaram - Kænjaram bone njaye.

tayiro: «Nonuwwa, maiya kerdıyaye talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejugai. ²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kareandoro waljo! ²⁸ Adəgaima Tada Kambədə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. ³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojoro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənaro kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³² Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³³ Tayiye: «Kəma, sim fandiye, rayiye!» yera. ³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan mərədunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiye wuljənədə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wulowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,»† cəna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənədə kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətke. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† canı. ¹⁰ Isa Jerujalemba kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyədə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,»† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyaya-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauru gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmna wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalemba. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo!

† **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11

kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro walde duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənadəa diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alanji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiye dəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,» yeno, amma lejənni. ³¹ Kərna tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijjiye bəlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandro kəreawanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. ³⁵ Amma jərwuwudə kəreawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojənarə kəreawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye kəma jərwudəye: “Tadaniro daraja cadi,» cəne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyol!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kəma jərwuyedə isiya,

† 21:16 21.16 Jaw 8.2

awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya, ⁴¹ tiro: «Am jauro kəlado aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!”†

⁴³ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondon cəmoye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna lərusaye (Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna lərusaye dabbəjəna gai. ³ Maidə wolodiyanju laa am masənarə dojənədəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənədəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbəgada. Arowo masəna lərusayero!’ ” yeno. ⁵ Amma am dojənədə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniamnjaro leyerə. ⁶ Am gapcənasodə ye wolodiyədəa cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgəje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna lərusayedə dabbəgada, amma am dokkənədə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna lərusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyədə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har lərusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojənədəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu lərusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu lərusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cələm pətterə gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənədə ngəwu, amma tayi kərejənədə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen (Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirənəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro:

† 21:42 21.42 Jaw 118.22-23 * 22:17 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe.

«Mənafeḱka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²² Adəa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawı Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cəna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənarə kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cəmoje bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.† ³¹ Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cəna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkerə.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənarə fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawı Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”† ³⁸ Adəma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† ⁴⁰ Wada yindi anima fərdu Attaura Nawı Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cəna.”† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

† 22:24 22.24 SK 25.5 † 22:30 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 22:32 22.32 NL 3.6 † 22:37 22.37 SK 6.5 † 22:39 22.39 Lew 19.18 ‡ 22:42 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 22:44 22.44 Jaw 110.1

1 Daji Isaye jamadē-a fuwuranjū-aro: 2 «Malēmba Attauraye-a Farisawa-adē napturam Nawi Musayen napkada.* 3 Adē nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kēndonjadēa diwwi, dalilnjudē awo wuljanadēa cadiwawo nangaro. 4 Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gēnajagai, amma tayi kēlanja ngulondonjama casange tayia banajagawo. 5 Kēndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gēsēr kalwunjaye ye kuruwuro cadi.† 6 Masēna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuyē-a caraana, 7 koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

8 «Amma nayidē, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudē malēmndo fal, nayi samma ye kēramiya nangaro. 9 Koro dunia adēn bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudē Bawando fal, ti samelan dēganadē.‡ 10 Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudē fuwumando fal, ti Almasiwudē. 11 Kam curondon kuramadē wolodindoro walji. 12 Nonowo, wundu yaye kēlanjua jajakcēnamadē, tia bassai. Koro wundu yaye kēlanjua awimaro ngojännimadē, tia jajakcai.

Kuttunja malēmba Attauraye-a Farisawa-a!

(Luk 11.37-54)

13 «Kuttundo malēmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafēkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedēa ambo jakkēgēwwa. Nayi kēlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidē yero dapkēgēwwa. 14 [Kuttundo malēmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafēkkaso! Kamu kwa faccēgēnaasoye kēndanja sammaa buwi ye, halndo gēraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gērnuwi ye. Adē nangaro ajawundo leiran jaurō kura!]

15 «Kuttundo malēmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafēkkaso! Kērdi falla adinndoro kalakturo bērēm kura kura konuwe lardu lardu gawī. Tēmjiya, tia kannuma nayimaa jaurō konjanaro kalanguwi. 16 Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kēla Fado Alayelan kansī juwuidē, awima gēni. Amma kam kēla dinar Fado Alayen dēganadēyelan kansī juwuiya, kansinju tia cēdai!” nuwi. 17 Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gēle kura wo, dinardē ra Fado Alaye dinardēa tayirro kalakciyidē? 18 Koro nayiye: “Wundu duwon kēla laya duwadurambelan kansī juwuidē, awima gēni. Amma kam kēla sadaa laya duwaduramdēn gēnaadadēyen kansī juwuiya, kansinju tia cēdai!” nuwi. 19 Nayi kambuwaso! Ndasonja gēle kura wo, sadaadē ra laya duwaduram sadaadēa tayirro kalakciyidē? 20 Adē nangaro kam kēla laya duwaduramben kansī juwunamadē kēla laya duwadurambe-a awo kēlanjun gēnaada samma-ayen kansī giwo. 21 Koro kam kēla Fado Alayen kansī juwunamadē kēla Fado Alaye-a ti curonjun dēganama-ayen kansī giwo. 22 Koro kam kēla sameyen kansī juwunamadē kēla kuris kērmaiye Alaye-a ti kēladēn napcēnama-ayen kansī giwo.

23 «Kuttundo malēmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mēnafēkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwī, amma awo Attauralan adēa nankuran kojēnadēa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fēleduwu so, aman roda so.§ Adēa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. 24 Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!*

* 23:2 23.2 napturam Nawi Musaye - Kēnduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † 23:5 23.5 laya - Laya yauidiyaudi mana Alaye kēlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudēgēnadē. ‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gēni, adinne. § 23:23 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fēleduwu so, aman roda sodē, tayi jakka kaluyedēa faidan kojana. * 23:24 23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adē yindi samma haram. Awo tēngērima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

²⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndələmbe solan cəmbərəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbərəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbərəna.

²⁹ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu nawayedəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawayadəa ceyesənyaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyyeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a malamba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanjaa kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənədə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalemba

(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawayadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai,

† **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

* **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye

kəlanjaro ngojane tayima ti wo canı.

koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro[†] jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərđi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambe[‡] dəganamadə njəkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaa ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramđə isi.

Bone kura

(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,[†] (Kəradumadə asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangərılan§ bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənadən tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²² Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji. ²³ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cania, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna. ²⁶ Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiři same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada Kambedə ye ngai. ²⁸ Na řiwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye

(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedə samelan fəlediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.[†] ³¹ Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu řijiya, nangəri karənjənaro nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

[†] 24:9 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. [‡] 24:13 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə.

[†] 24:15 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § 24:20 24.20 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. [†] 24:30 24.30 Dan 7.13-14 * 24:33 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

*Faadaro dɔgaiwo!**(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)*

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidɛa wunduma nojɛnni. Bawadɛro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadaɛ ye nojanni. ³⁷ Kɛnde Tada Kambedɛye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adɛn kawu ingi tufanaye isidɛro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradɛyero kɛrgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kɛnde Tada Kambedɛye ye adɛgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adɛn kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adɛ nangaro faadaro dɔgaiwo, dalilnjudɛ yim Kɛmando isidɛa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adɛa nonowo, ca kɛma fadoyedɛ sa barwu bune fannjuro isidɛa nojɛnaa, faadaro dɛgane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴ Adɛgaima nayi ye faadaro dɔgaiwo, dalilnjudɛ sa tɛmanuwwilan Tada Kambedɛ isi nangaro.

*Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye**(Luk 12.35-48)*

⁴⁵ «Wundu gɛle wolodi amanna ye, hangalla yedɛ wo, ti duwon kɛmanja tia kɛreje wolodiya amanjuro nuwanja kɛmboye sa tɛraanan njoro galajɛnadɛ? ⁴⁶ Kɛjinju wolodi kɛmanju walidiya, ngai cadi najiyidɛ! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kɛmadɛ kɛndanju sammaa mukko wolodi adɛyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adɛ ti kam batti duwon karwunjun: “Kɛmani duwan isiwawo,” cɛne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adɛye kɛmanju yim tɛmajɛnni-a sa nojɛnni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mɛnafɛkkayero cakki. Nadɛn so ye tɛdi, sheri ye naldi.

25*Misal kɛlayakku mewuye*

¹ «Sa adɛn* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kɛlayakku mewu fatɛlanja ngojane mai larusayedɛa kaptuwuro caluwunadɛ gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoadɛ fatɛlanja ngoyeranniya, kɛndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladɛ fatɛlanja-a kalwo curon kɛndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedɛ duwan isɛnnidɛ, tayi sammaa kɛnɛm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedɛ! Luwowo tia kapkɛnowo!” yeno. ⁷ Daji kɛlayakku ani samma cijane fatɛlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoadɛye hangalladɛro: “Andiro kɛndawu gana sadowo, fatɛlawande no cadi!” yeranniya, ⁹ hangalladɛye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kɛndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedɛ kadio. Tayi dabbardanadɛ ti-a kallo na ngɛmɛri larusayero ngasaane cinnadɛ jakkera. ¹¹ Ngawo adɛyen kɛlayakku gapcanadɛ ye isane tiro: “Barganɛmmin, barganɛmmin, andiro cinnadɛa fɛrɛmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedɛye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkɛni,” yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dɔgaiwo, dalilnjudɛ yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

*Misal kɛma-a wolodiyanju-aye**(Luk 19.11-27)*

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bɛlawuro cadi cɛne wolodiyanjua bowoje kɛndanju mukkonjaro cakkɛnadɛ gai. ¹⁵ Wundunja yayero kɛla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino.

* **25:1** 25.1 Sa adɛn - Sa Tada Kambedɛ duniaro walde isidɛn. † **25:15** 25.15 talanti - Talanti faldɛ alama alwasi kida kɛrwu mewu wuriye gai.

Daji bəlawuroro leyeno. ¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmwonamadə leje tayilan sawur cəde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cəmwonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cəmwonamadə leje bəlaa laje wuri kəmanjuye gərayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cəmwonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmmi, talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno. ²¹ Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbə yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cəmwonamadə ye ise tiro: “Barganəmmi, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya, ²³ kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbə yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cəmwonamadə ye ise tiro: “Barganəmmi, ni kam jauro nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa lakke wuri nədəmə gərayekko. Akko awonəm,” yeno. ²⁶ Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kələdo, kam bowuye! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna? ²⁷ Ca wuri nədəmə bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuri riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldə nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadə, † tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə, § awo cədanadəmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adə deyan curo duwu cələm pətterə gəpkənəwo, nadən so ye tədi, shəri ye naldi,” yeno.

Jama duniaye samməro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambədə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kəla kurisnju kərmaie darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadə kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyədəro: “Nayi Bawani barga dəmnjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadə gandəwo! ³⁵ Awoa kənania duwon, awo kəmbəye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni. ³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia kənanəmbə ngiruiye duwon, awo kəmbəye ngeiye? Ra, ngudunəmbə duwon, awo kənjaye ngeiye? ³⁸ Yimbi kusotto walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmuni bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbə kadiye?” cəni. ⁴⁰ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw,” cəni. ⁴¹ Daji Maidəye tayi wailanjuyədəro: “Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu təmməro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo! ⁴² Awoa kənania duwon, awo kəmbəye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmbə nia ngiruiye? Bi ngudunəmbə, bi kusotto, bi kajəmuni bawo, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiye?” cəniya, ⁴⁵ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwuiya, wumaro

† 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji.

§ 25:29 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

njəddoro wanuw,” cəni. ⁴⁶ Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado řiman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelən fado Siman dərimeyen* ⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jauro tamannaa ngoje ise kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁹ Ca adəa wuři kadaro calade wuridəa talaawaro cadəna!» yera. ¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jauro ngəla səddəna. ¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəraniro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuři kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa řimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cungo řiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Ndarən masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlən cadi,» yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadə jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai kedə. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənarə napkera. ²¹ Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə, tima wua sərəttuwumədə wo. ²⁴ Tada Kambədə saptidəma,† jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadədə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumədəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

* **26:6** 26.6 Siman dərime - Ti calan dərime duwon ngajənədə. † **26:24** 26.24 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

*Masəna Kəmaye**(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)*

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyerə.

*Isaye Biturus tia angərji wuldu**(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)*

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatar dai.”† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

*Moduwa Isaye**(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero təmdə moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwwiwo faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana, amma tiyidə duno kəskeə!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədə!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

*Isaa ta**(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)*

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkiyə, tima! Tia taiwo!» cənna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am

‡ 26:28 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyyidə. † 26:28 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § 26:29 26.29 ingi inabbe - Diben. † 26:31 26.31 Jak 13.7 * 26:39 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † 26:41 26.41 ruhudə - Ro kambe.

na Isayen dajanadäye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi rıman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəm̄ba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəm̄mi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa‡ kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljənədə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwuranju samma tia koljane keyaso.

*Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)*

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas rıman kuradəyero kesado, na duwon maləm̄ba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rıman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa rımannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njeoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera. ⁶² Daji rıman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm̄ bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro rıman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm̄, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶⁵ Daji rıman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənni, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

*Biturusse Isaa angərdu
(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)*

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansı juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənni, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fəgatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansı juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənədəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

‡ 26:53 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai. † 26:64 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § 26:65 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

¹ Dunia wayenniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəlĵane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo řiwullaye fiakkudəa wurawa řimannaye-a amwurawa-aro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənĵagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵ Yahusa wuřidəa Fado Alayero gəpĉiye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuřidəa capkeran-niya, amanĵaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuři buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuřidən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wulĵənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuři duwon jama Israyilaye taman kəlanĵun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cəna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyerranniya, awima tayiro kalakcəgənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunĵanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə ĵauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanĵu ĵəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamĵiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa ĵauro nowada mbeji, cunĵu Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salam-nĵagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandəřinĵa nangaro Isaa mukkonĵuro sərətkeyeraro noĵəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnĵu sharayen napkada duwon, kamunĵu kam laaa cunode tiro: «Bare kam ĵirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan ĵauro bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamĵuwo Isaa roro ceĵo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunĵaa nayiro salamnĵagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia ĵəgəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia ĵəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuĵi yero kirunniya, ingi ngoĵe fuwunĵan mukkonĵu tulĵe tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunĵu kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamĵeyeno. Amma soĵiyanĵudəa cakke Isaa kirwolan ĵajaryerranniya, tia kəskaro ĵajaaro mukkonĵaro kekko.

Soĵiyaye Isaa basardu

(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji soĵiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunĵa soĵiyaye sammaa fuwunĵun capkera. ²⁸ Tia řingeranniya, kalwu kime* tiro luĵagane ²⁹ ařiawu

† 27:10 27.9-10 Jak 11.12-13 * 27:28 27.28 kalwu kime - Kalwu maila.

kariyiye† kàlejane kèlanjuro gènajagane mukkonju kèmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngèwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro tawajagane kadèa camoye tilan kèlanju babakera. ³¹ Tiro rudu gènajagane kerènniya, kalwu kimedèa rinjane kajèmunju cayedèa lujagane tia kèskaro jaduwo kesado.

Isaa kèskaro jaduwo

(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bèla Kuraneye cunju Siman-a kèla kèlyera. Sojiyadè dunodunon tia casakke kèska Isayedèa ngoje ³³ na tiro Golgota canidèro leyerà, Golgotaye maananjudè Na Buwo Kèlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade kidambènniya, kènjaro wayeno. ³⁵ Tia kèskaro jayeyeranniya, kajèmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadèn tia kuroro napkera. ³⁷ Kèlakajinjudèro allo ayaunju kèlan ruwuwadadèa royeyera: TI ADÈMA ISA MAI YAUDIYAYEDÈ WO. ³⁸ Gèndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldè kèmboramnjulan, faldè ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodè tiro rudu gènajagane kèlanja kalakalakcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnème curo kawu yakkuyen tandèmidè, nda kèlanèm moye! Ni Tada Alayea, kèskadèn jèmmè!» cani. ⁴¹ Wurawa rimannaye ye malèmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adègai tiro rudu gènajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cèkkaana, amma rakce kèlanju cèmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedè woa, kèskadèn kèrmama jèpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mersajèna. To, Ala tia cèraanaa, kèrmama tia cèmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cènnà nangaro,» cani. ⁴⁴ Jiri adè gainin gèndewu yindi ti-a rokko jajaanadè ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

⁴⁵ Kausu kèla dawu duwon, dunia nga tèmje cèlèmbò walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedè Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudè «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadèn dajanadè adèa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadèman falnja cègase leje soso ngoje diben comcombo lèpciye cuttuluwe karo lassiyè Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadèye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cèkkayia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirèmbò.

⁵¹ Sa adèn juwa curo Fado Alayen dèganadè§ samèn tamiya kèla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fèrèmdane kamin muminnaye kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bèrni tayirro* ngasaane nadèn am kadaro fèleyaadara. ⁵⁴ Kajalladè sojiyanju Isaa gurejaimadè-a rokko cidi loloje awo wakkajènaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedèma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittàra Isaye

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedèa tiro cadoro kiworènniya, Bilatus wada

† **27:29** 27.29 ariawu kariyiye - Jawa kèrmaiye. ‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nèmdaye.

§ **27:51** 27.51 juwa curo Fado Alayen dèganadè - Juwa adè na Ala-a tadoye gèraji. Maana kardunjuyedè barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **27:53** 27.53 bèrni tayir - Jerujalem.

ce kamindæa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindæa ngoje lowowon batta linnen kækærje ⁶⁰ kaurinju bærin curo kauyen lajænadæro cakke sænaje ci kauridæyero kau kura tæmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldæ-a ye fuwu kauriyedæn napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduye† kojænaye wajænanjua wurawa rimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganæmmin, jambama adæ ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro wallække cikki!” cænnadæa kælan taiyena. ⁶⁴ Adæ nangaro wada ye sojiyanæm kauridæa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudæa ndaljane ambo: “Karmolan cijæna!” wuljanniro. Jamba daryeyedæ burwoyedæa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadæ gairo kauridæa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridæro lejane kau kura ci kauriyedæro tawaa bakcagane sojiyadæa gadiro gænayera.

28

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyæa* suwa læp Meram Magdala-a Meram faldæ-a kauridæa kuroro leyera. ² Sadæman cidi loloyeno, malaiya Kæmandæye laa samelan jæpce kau kuradæa tæmbalje kæladæn napkeno. ³ Camunonju mælækci gai, kajæmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadæ ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadæye kamuwadæro: «Bare rinuwwi! Isa kam kæskaro jajaanadæa manuwiro nokkæna. ⁶ Wuljænadæ gai, ti na adæn bawo, cijæna! Arowo na tia sænajanadæa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijæna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadæn tia ruwi,» wulgænowo. Akko adæa nayiro wulnjagakkæna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadæ karwunja kamdæna ye, jauru kæji fanjai yero kauridæn caluwe cagase lawardæa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadæman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambætkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kæramiyaniro wulgænowo cidi Galileyero leja, nadæn wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadæ ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bærnidæro waldane wurawa rimannayedæro awo wakkajæna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadæ-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuru ngæwu sojiyadæro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidæ: “Bune kænæm diye duwon, fuwurawanjuso isane kaminnjudæa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadæ awo adæa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadæ wuridæa camoye lejane tayiro wuljaanadæ gai kedo. Adægaima ku kundenno mana adæ curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fæleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondæ cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljægænadæro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambætkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kænduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadæna. ¹⁹ Adæma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadæye-a Tadadæye-a Ruhudæye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro

† 27:62 27.62 yim dabbarduye - Jæmma, yim tustuye sæbdu.

* 28:1 28.1 mawuye yim burwoyæa - Ladu.

njadəkkəna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Markus ruwujənada

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənada, tima Linjila kənyindiyeda wo. Ti Markusda kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanada ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

¹ Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə. ² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadada gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke
niro jawalnəm cassai.†

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga. ⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bəрни Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bəram Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁷ Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bəram Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fəramde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

*Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)*

† 1:2 1.2 Mal 3.1 † 1:3 1.3 Ish 40.3

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwuranju burwoyeya bowodu
(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Yim laa Isa ci bərəm Galileyeya jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,* » yeno. ¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Luk 4.31-37)

²¹ Daji Isa-a fuwuranju-a bərni Kafarnaamero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ²² Jamadə alamdunjudə ajapkera, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» can. ²⁸ Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso bargaa dapciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyeya dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyeya isangajaganni can.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

²⁹ Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyer. ³⁰ Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³¹ nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

³² Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. ³³ Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon, ³⁴ Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə. Biwubawoma, am gade-a gade.

† **1:24** 1.24 Tayir Alayedə -

³⁵ Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. ³⁶ Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo. ³⁷ Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Bəlawə gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. ³⁹ Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ⁴¹ Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. ⁴² Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. ⁴³ Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawī Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bərni Kafarnaamero walladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» canī. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: ¹¹ «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ¹² Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jauro ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. ¹⁴ Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro. ¹⁶ Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹⁷ Isa adəa

* 2:10 2.10 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoā bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. ²⁰ Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji. ²² Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji. § Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera. ²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa? ²⁶ Jaman Abiyatar rıman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»† ²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alaccənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkəno. ²⁸ Adə nangaro Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo. ⁵ Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauru kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

⁷ Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbəro leyerə. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanədə tia gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada

† 2:17 2.17 biwumasoā bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 2:18 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafiła. § 2:22 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † 2:26 2.26 1Sam 21.1-6

isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərəptagai. ¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan məradunjuadəa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə tia rokko napca, tayia cunodo leja kawurinjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,* ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,† ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanjuaro masəna kəmboro katkero. ²¹ Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyerə, hangal tia maujəna cani nangaro. ²² Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo. ²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgaiwawo. ²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju cerəna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoədəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiwawo. Biwu har abadaro gawurdiwawo cədo!» yeno. ³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ³² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera. ³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§ yenniya, ³⁴ am nadən napcanədəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ³⁵ Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. ‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. § **3:33** 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanju fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kua katti ngawu bawoalan fiyada. Katti ngawu bawodero, sadaman riyeno. ⁶ Amma kengal samero tatkenniya, kausu jauje fardu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimicciye, kəla cakkənni. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwiye
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodero awiso misalnin wuldiyi. ¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cəriwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!”»† yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo. ¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadaman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro camoyidə wo. ¹⁷ Amma tayilan fardu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro fəidajiyiwawodə wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro fəidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidिया dəgəllen gənaduro cawudi wa? A'a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ²² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ²³ Kam səmonjuamadə fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiri ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnagai, koro adəa kojəna nayiro njasargai. ²⁵ Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni riye wurajiye

²⁶ Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro fijiya gai. Fijiyiya, ²⁷ bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye riye wuraji, amma jiri fin tədi nojənni. ²⁸ Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla cuttuluwiya, sim cədi. ²⁹ Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

³⁰ Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiye? Misal fin gəle tia fisarniye? ³¹ Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am

† 4:12 4.12 Ish 6.9-10 * 4:25 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † 4:25 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

cidilan fijai sammayen tima tēngəri wo. ³² Amma fijaiya, řije kēskawa jərwulan sammaro kura woro walje, dēlam kura kura cēde, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Kēla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiri adē gainin wulyeyeno. ³⁴ Misalnin gēnia, awima tayiro wuljēgēnni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Yim adēa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» yeno. ³⁶ Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyerə. Maara gade ye rokkonjun mbeji. ³⁷ Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje maaradəro fidiye, har maaradəa ləptu mayeno. ³⁸ Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwurawanjudə tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera. ³⁹ Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbedəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya, karuwadə dajə dunia gəmbo walyeno. ⁴⁰ Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambəsendo bawo wa?» yeno. ⁴¹ Fuwurawanjudə jaurō rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira. ² Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno. ³ Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sařgalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sařga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kərga.

⁶ Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ⁸ Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cənna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno. ¹¹ Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə alama dəwu yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkajənadəa kuroro kəluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riya. ¹⁶ Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-aro wakkajəgənadəa amdəro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande niro njəddənadə-a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno. ²⁰ Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkerə.

* 5:9 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(*Mat 9.18-26; Luk 8.40-56*)

²¹ Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bərəmben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje ²³ tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənagəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju† dajənni. ²⁶ Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro kəndanju sammaa cuwatkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui. ²⁷ Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen susuje kalwunjudəa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²⁹ Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənaro tiyinjun fangeno. ³⁰ Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo. ³¹ Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera. ³² Amma Isa meməje kam adəa cədənədəa kuroro mayeno. ³³ Kamudə awo tiro wakkajəgənədəa nojəna nangaro, riye lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene, nanlewa yade!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare rinəmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade tia jəganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani. ³⁹ Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia casadduwu-nadə-aa ngoje na ferodəyero kasargawo. ⁴¹ Ferodəa muk koyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!» ⁴² Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwunju mewun yindin. Adəa kerunniya, jauro ajapkera. ⁴³ Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(*Mat 13.53-58; Luk 4.16-30*)

¹ Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənədəro kadio. Fuwurawanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana ngəwuso ajapcane: «Ndarən kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi? ³ Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵ Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

† 5:25 5.25 bu fidanju - Salanambu.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(*Mat 10.5-15; Luk 9.1-6*)

⁷ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce tayia yindi yindiyeen nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbə, bi ngərwu, bi wuri, ⁹ koro suno casakko, amma bare gəmajə yindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(*Mat 14.1-12; Luk 9.7-9*)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro tatardegəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kamməkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cəna nangaro. ¹⁹ Koro Ya Hirudiyaa Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kəranjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauru kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanədəa suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonədə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(*Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15*)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyera. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyera. ³⁴ Isa maaradən

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. † **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. ³⁶ Jamadəa salamme, bəla-a bəladəya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kəmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəriyen napca yeno. ⁴⁰ Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ⁴⁴ Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro bəla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lək kəla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon, ⁴⁹ Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. Tai dajane ajapcana, ⁵² dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna nangaro.

⁵³ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane maaradəa kekero. ⁵⁴ Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso kəla bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado badiyera. ⁵⁶ Bəladəya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a
(Mat 15.1-20)

¹ Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjaye jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai. ⁵ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awirowo fuwurawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlandon wuljənadə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,

‡ 6:37 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁷ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,”† cənna.

⁸ Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauro nonuwwa! ¹⁰ Kuren Nawi Musaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam duwon bawanju bi yanju-a bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ¹¹ Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwando təmanuwadə Alaro gənaakkəna,’ cənia, ¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. ¹³ Adəgaima adando tataruwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

¹⁴ Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! ¹⁵ Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədimə bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo. ¹⁶ [Kam səmonjuamadə fanjo!]]» ¹⁷ Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyen tia keworo. ¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa? ¹⁹ Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno. ²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cadi wo. ²¹ Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so, ²² kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kamedəman caluwi. ²³ Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

*Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Daji Isa cije nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənni fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni. ²⁵ Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno. ²⁶ Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulən dujoro tia ngəwuro lowoyeno. ²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁸ kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁹ Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlən culuwuna,» yeno. ³⁰ Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllən bowada nayeyeno, koro sedandə tilən culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bəрни Tirredəa kolje cidi bəрни Sidonneyen koje bəram Galiley cidi Bəlamewudəyero kadio. ³² Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwə yera. ³³ Isa kamdəa dawu am captanayən səgəriro kittuluwunniya, ngulondonju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallari təwaje təlam kamdəyea leyeno. ³⁴ Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fəramdəne. ³⁵ Sadəman səmo kamdəye fəramde, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayemaa kojənarə manajaidəma. ³⁷ Amdə jauro naa kojənarə ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har muwasoa fanjairo cadi ye, kəgənjiyoa manajairo cadi ye!» canı.

† 7:7 7.6-7 Ish 29.13 † 7:10 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † 7:10 7.10 NL 21.17; Lew 20.9 * 7:24 7.24 lardu bəрни Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

8

Isaye am dāwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

¹ Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwuranjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwuranjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwuranjuro ce fuwu amdəyen gənaja yeno. ⁸ Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ⁹ Nadən am alama dāwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgennyama, ¹⁰ ti-a fuwuranju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyerə.

Alama sameye mada
(Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bəram falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye
(Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadə ngeessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo. ¹⁵ Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənanowo!» yeno. ¹⁶ Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa? ¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondəa duwon fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dāwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbəruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dāwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbəruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

²² Isa-a fuwuranju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudəyeya cədane tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallari təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo. ²⁴ Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Isa-a fuwuranju-a bəladəyaso cidi bərni Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyerə. Kəla jawallan duwon, Isaye fuwuranjuro: «Wunduro wua amsodə

ngosera?» cəne tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(*Mat 16.21-28; Luk 9.22-27*)

³¹ Koro Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna *Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuři kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandi? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənyaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənyaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yauidiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu
(*Mat 17.1-13; Luk 9.28-36*)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiri wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambədə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyədə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambədə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə? ¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

*Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua sheřinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno. ²¹ Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno. ²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiri adəa duduye bawo,» yeno.

*Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)*

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cəraanni, ³¹ dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

*Wundunja kura wo?**(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)*

³³ Daji Isa-a fuwuranju-a bærni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kæla awiyen jawallan kambiwu diwidê?» cæne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudê jawallan kambiwu kæla wundunja kura woyen cadæna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindæa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cæraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadaadæa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adê gaia cunilan† cæmowonamadê, wumaa sæmowo. Koro wundu duwon wua sæmowonamadê, wua gæni, ti wua sunodænamadæa cæmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunæmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeie!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkæwwi, dalilnjudê wunduma cunilan awo ajabba cædidê rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamande gænidê kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kænjayê gæmdowolom fal njadænamadê, jiremaro nayiro wulnjagakki, tæmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gænane!

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mærsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cædidê, kamdæye daunjuro kau neduram mafændi lujagane bæræmbo gæpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu tæmmaro nuiwaworo ngawodæroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidê sanuiwawo, koro kannudê ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinæm njakke tallæme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gæptuwudæroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidê sanuiwawo, koro kannudê ye tæmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simmæm njakke tallæme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia gæptuwudæroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedæn kuri tiyidæa jawuidê sanuiwawo, koro kannudê ye tæmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡ ⁵⁰ Mandadê ngæla, amma kælambo walyenoa, jiri fin gæle cayenju gairo walji? Adê nangaro nayi kælando mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dægaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN**10***Kambiwu kæla kamu dæptayen**(Mat 19.1-12)*

¹ Daji Isa nadæa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bæræm Jordaniyen dæganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dæptadê halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dæptaye ruwunæme tia koldu kwaro amarjægæna,»† yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kælakibbundo nangaro Nawi Musa wada adæa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badiduramnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁷ “Dalil adæyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kærdiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adægaima kua adæn fuwun tayidê yindi gæni, tiloro waljana. ⁹ Adê nangaro awo Ala kæljænadæa bare kam firjænni!» yeno.

† 9:37 9.37 cunilan - Isa nangaro. ‡ 9:49 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonedê, tilaman kambærse kambe kibbaji. † 10:4 10.4 SK 24.1-4 † 10:6 10.6 Bad 1.27; 5.2 † 10:8 10.7-8 Bad 2.24

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kɛla mana adɛyen tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dɛpce gade niyajɛnadɛ tiro biwu cɛdde kɛnjɛna cɛdɛna. ¹² Koro kamu duwon kwanjua dɛpce gade niyajɛnadɛ, ti ye kɛnjɛna cɛdɛna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dɛptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadɛ amdɛa wusayera. ¹⁴ Isa adɛa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladɛa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkɛwwi! Nodo bargaa Alayedɛa am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedɛa kasaccɛnnidɛ tɛmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladɛa nganjuro ngoje kɛlanjaro mukko gɛnajiye tayiro barga dɛpkeyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cɛgase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Malɛm ngɛlama, awi dikke ro sawisoye* fandɛkki?» cɛne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awirowa wua ngɛlaman bowosɛmi? Ala gɛnia, wunduma ngɛla bawo. ¹⁹ Wadawadɛa nonɛmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kɛnjɛna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanɛme kɛndanju bummi, bawanɛma yanɛm-aro daraja ye!»† yeno. ²⁰ Kamdɛye: «Sayinna, tɛn gananiyan wada ani sammaa gakkɛna,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjɛna. Lene kɛndanɛm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandɛmi. Daji are wua sɛgai!» yeno. ²² Kamdɛa mana adɛa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro fɛkkanju kɛrje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwurawanjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye!» yeno. ²⁴ Fuwurawadɛa mana adɛa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodɛa jauru jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudɛro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadɛa cayemaa kojɛnaro ajapcane amanjaro: «Assha! Adɛgaia, wundu gɛle njɛkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gɛni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njɛgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kɛji Alayedɛa-a nangaro fado, bi yeiya, bi kannna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljɛnadɛ ³⁰ dunia adɛman fado, yeiya, kannna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngɛwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kɛnyakkuyero kɛla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwurawanju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cɛdi. Fuwurawadɛa ajapcana, koro am tia jagaisodɛa ye rijana. Koro Isa walde mewun yindindɛa sɛgɛriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyeidɛa tayiro wulduwu badiyeno. ³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedɛa mukko wurawa rimannaye-a malɛmba Attauraye-aro sɛrɛccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kɛrdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari tɛwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

* **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tɛmmaro ceriwawo. † **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadæa andiro saddæmiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddækkiya, rawuw?» cæne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kærmainëm darajaa fandæmiya, kolsane nammiyo, fal kæmborammæmlan, fal ye wailanæmlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadæmaa nonuwwi. Ranguwe kænjaræm yakkidæn yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidæa diwi wa?»‡ cæne tayia kiworænniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kænjaræm yakkidæn yawi ye, kasala dikkidæa diwi ye. ⁴⁰ Amma kæmborammilan so, wailanilan so naptadæ, wu gæni kambo amargækki, na anidæ am tayiro dabbargaadaye,» yeno. ⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadæ adæa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gærgayeyera. ⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kærdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodæ talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kænduwo fælejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gæni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cæraanamadæ wolodindoro waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cæraanamadæ kæræa nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awo Tada Kambedæma tiro nanwolodi caddoro gæni kadio, nanwolodi cædo ronju co am ngæwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Isa-a fuwurawanju-a bæla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cædi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najarattedæ koiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye,§ wua njunosæne!» yeno. ⁴⁸ Am ngæwu tiro jakkadæ mædæk napco yera, amma cayea kojænaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosæne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa dajæ: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudæa bowojane: «Bare tæma kollæmmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudæ awonju jaktuye gæpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njæddækkiya, raam?» cæne tia kiworo. Kambudæye: «Sayinna, sim fandækkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambærænëm nangaro njækkawo fandæmma!» yeno. Sadæman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalemba karænjanæ gære bælawæ Baitfajæ-a Baitani-ayæ na Kau Jaitunnedæro kadiranniya, Isa fuwurawanjuyæ yindi cunodæ ² tayiro: «Bæla fuwundoyedæro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagæwi. Færangowo kudowo! ³ Kam laayæ nayiro: “Awi adæa diwi?” cæniala, tiro: “Kæmadæ tilan mæradunjua, kærmama kalakci,” wulgænowo!» ⁴ Daji lejane kuttadæ lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadæa færakcæi duwon, ⁵ am laa nadæn daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadæa færanguwu?» yera. ⁶ Jiri Isa tayiro wuljægænadæ gairo jaawu cadæne amdæ ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadæa* na Isayero cawudæ kalwunja kæladæro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kæla

‡ 10:38 10.38 kænjaræm-a kasala-a - Bone nja. § 10:47 10.47 Tada Mai Daudayæ - Kaduwu Mai Daudayæ, kaala Almasiwu Alayæ. * 11:7 11.7 kuttadæa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kælewan ngayiye.

jawallen feryera, laa ye ngelai karaan kamjanadæa særetkera. ⁹ Am fuwu gærjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadæ! ¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadæa bargaaajo! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹¹ Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

¹² Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹⁵ Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno. ¹⁸ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən keluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bərambo fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyee wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

† 11:9 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † 11:10 11.9-10 Jaw 118.25-26 † 11:17 11.17 Ish 56.7 † 11:17 11.17 Iri 7.11

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye (*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada. ² Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuudəyero kinodo. ³ Amma jərwuudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ⁴ Koro walde karea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde karea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kəreawa gade kada kinodo. Laanjaa bakkera, laanjaa keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauru cəraanadə. Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jərwuudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera. ⁹ To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

«Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.

¹¹ Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauru ajabba!»†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen (*Mat 22.15-22; Luk 20.20-26*)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo. ¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudə gayirənəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo. ¹⁵ Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne ¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauru ajapkerəa.

Kambiwu kəla cinowo duniayen (*Mat 22.23-33; Luk 20.27-40*)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: «Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna fəccəgənayədəa niyajo yanjugənarə kaduwu majuwo!»† ruwujəna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ²¹ Yindiyedə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno. Yakkuyedə ye ngai. ²² Adəgaima tayi tulurdə tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudə ye bawoyeno. ²³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayədə, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa

† **12:11** 12.10-11 Jaw 118.22-23 * **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. † **12:19** 12.19 SK 25.5

samelan dasaanadə gairo waljai.‡ 26 Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. 27 Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

28 Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kərənji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo. 29 Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandədə ti tilonju lok. 30 Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”† 31 Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. 32 Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo. 33 Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno. 34 Isa maləmdə hangal kəjiaro juwarcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan maləmba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? 36 Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”† 37 Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jauro kada karwu kəjiaro tia kərənjai.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a 39 dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. 40 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

41 Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro. 42 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi fiyeyeno. 43 Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənarə fijəgəna. 44 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju řiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

‡ 12:25 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 12:26 12.26 NL 3.6 † 12:30 12.29-30 SK 6.4-5 † 12:31 12.31 Lew 19.18 § 12:35 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 12:36 12.36 Jaw 110.1 * 12:42 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama.

13

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwuranjuyey fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənsə-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiyi duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁷ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! ¹⁸ Bare awo adə nangərilan§ wakkajənni Alaa korowo! ¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakənayen tai kuro kudero ngaltema jixinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna. ²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

* **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambədə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **13:18** 13.18 nangəri - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

*Kənde Tada Kambedəye**(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, ²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ²⁶ Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənədəa capcai.

*Misal ya tarmuye**(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)*

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu rijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. ²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə* nonowo! ³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

*Faadaro dəgaiwo!**(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)*

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni. ³³ Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro. ³⁴ Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. ³⁵ Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, ³⁶ bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! ³⁷ Awo nayiro wulnjagakkenədəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE**14***Isaa roro njejoro mada**(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)*

¹ Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

*Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu**(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)*

³ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərimeyən* masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jauro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁵ Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənarə calade wuřidəa talaawaro cadəna!» cane tiro sariwu gənaduwu badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jauro ser səddəna. ⁷ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ⁸ Kamu adə awo rakcənədəa cədo. Kawudi adəa tiyiniro fiyiye sittəraniro wua dabbarseyeno. ⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuři kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

† 13:26 13.26 Dan 7.13-14 * 13:29 13.29 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna. * 14:3 14.3 Siman dərime - Ti calan dərime duwon ngajənədə. † 14:5 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(*Mat 26.14-16; Luk 22.3-6*)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa rimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(*Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30*)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndarən leniye masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo. ¹³ Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndarən?” ¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənadəa andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiri Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira. ¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. ¹⁹ Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə. ²¹ Tada Kambədə saptidəma,§ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye
(*Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25*)

²² Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. ²³ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. ²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənadə wo.† ²⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. ²⁶ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(*Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38*)

²⁷ Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”† ²⁸ Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. § **14:21** 14.21 Tada Kambədə sapti - Isa nui. * **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciya. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7

*Moduwa Isaye**(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. ³³ Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁴ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno. ³⁵ Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio badiyeno. ³⁶ Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno. ³⁷ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Bituruso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa? ³⁸ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. § ³⁹ Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido. ⁴⁰ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. ⁴¹ Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴² Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

*Isaa ta**(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)*

⁴³ Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁴ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cəna. ⁴⁵ Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁴⁶ Daji Isaa mukkon dap keda. ⁴⁷ Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁴⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? ⁴⁹ Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno. ⁵⁰ Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

⁵¹ Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya, ⁵² mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

*Isa fuwu majilis kura adinwuyen**(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)*

⁵³ Daji Isaa ngojane na řiman kurayero kesado. Nadən wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. ⁵⁴ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

⁵⁵ Wurawa řimannaye-a majilisu samma-a sheda Isaa roro njejoro mayera yaye, cawandənni. ⁵⁶ Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. ⁵⁷ Daji am laa cijane sheda bowuye cade: ⁵⁸ «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,” ngai cəne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.

⁶⁰ Daji řiman kuradə cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambədə mukko kəmboram

‡ 14:36 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye. § 14:38 14.38 ruhudə - Ro kambe.

Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno. ⁶³ Daji řiman kuradə kalwunju karje.* «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji laanja tiro lallari təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adəgaima gureduwudə ye tia cadane marin babakkera.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir řiman kuraye laa nadəro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kərgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa nokkəni!» yeno. ⁷² Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkənniya, tai daje so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Dunia wayennyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama caworənadəa tayiro salamjiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjangakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandəřinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

[†] 14:62 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * 14:63 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mat 27.27-31)

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. ¹⁷ Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. ¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera. ¹⁹ Kalan kəlanju babakcane lallari tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. ²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimədəa řinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyerə. ²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ²³ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. ²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwando walawala cade kattenjan dagaryera. ²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. ²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. ²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.] ²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, ³⁰ nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani. ³¹ Wurawa řimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! ³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ³⁴ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi Iliya bowoji!» yera. ³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsaya, ruiyo!» yeno. ³⁷ Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samən tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. ³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa bawojənadə kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a. ⁴¹ Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalemba isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁴² Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauru kam kura ye, nodo bargaa

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye. ‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmme, yim tustuye səbdu.

Alayedäye kendenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedäa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojänadäa ajapce kajalla sojiyayedäa bowoje Isa tussäna wa bawojänadäro kiworo. ⁴⁵ Kajalladäyen Isa bawojänaro asuyenniya, kaminnjudäa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindäa kəskadəlan cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridäyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadäa kero.

16

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedäro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridäro leyerä. ³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridäyen kau kuradäa andiro təmbalji?» cani. ⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero. ⁵ Kauridäro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmborəmnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai dajə kamgadano. ⁶ Jairodäye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanadäa manuwu. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadäa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwurəwanju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji. Nayiro wulnjaanadə gai, nadən tia ruwi,” wulgənowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyerä. Jairo rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)

⁹ [Mawuye yim burwoyeya suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadäro fəleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridäa najiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

¹² Ngawo adäyen jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidäro fəleyaada. ¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadäro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwurəwanju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo cijənayen tia carunadäa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji Alayedäa adamgəna samməro wulgənowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam kasatturo wajənəmadə wowom Alaye tia cə dai. ¹⁷ Am kasaccanəmadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba gade bərin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gənajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.

¹⁹ Kəma Isa mana adäa tayiro cəddənyaye ngawon, tia samero casade kəmborəam Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kəji Alayedäa wuljagai adəgai duwon, Kəmadə tayia banajiye alama kadan manadäa jirero tabbacciyi kərga.]

* 16:2 16.2 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

LUKA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyo falas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, riman laa mbeji kəwu rimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja diriye kidənniya, Jakariya ye kidanju nanrimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada rimannadəyən kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadu duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmwona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkəkəna, kamuni ye kəmurjojənadə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkəkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkəkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauru tussənadəa ajapkera. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauru cədana nangaro.

tiro fæledægənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mædək napkeno. ²³ Kida nanrimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimarınju wuro fəlesiye dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənyaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju[†] kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea[‡] har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənədə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawı Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturo jəpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbədə ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴ Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənadə wakkajiro mərsanəmmadə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

[†] 1:27 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni.

[‡] 1:33 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

⁴⁸ Wu kanjinjudæa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosæna.
Na adæn fuwun am jaman sammaye wua bargaalan bowosai,

⁴⁹ Mai Kænduwoma ser kura wuro sæddæna nangaro.
Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimarínju am tia rijanaro fælejiyi.

⁵¹ Kæmande mukkonjun kærmai fæleje,
am karwunjan rokuraa tarjæna.

⁵² Maiyaso kærmailan cæsaye sælje,
talaawaso yea darajaaro cædæna.

⁵³ Am kænánjaasoa awo ngælan ambaje,
gariwuwaso yea mukko dea dujæna.

⁵⁴ Kæmande kanjimarínju fæledu koljænni,
kanjinju Israyilaa banajægæna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljægænadæ gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kændawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidænniya, tada kongwa kembo. ⁵⁸ Am fannjuye-a kæmaskiyanju-a ser kura Kæmande tiro cæddænadæa fangeranniya, karwukæjinja tiro fæleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kæramiyanæmben cu adæa bawo!» yera. ⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadæro cakkiya cæraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan "Cunju Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkera. ⁶⁴ Sadæman Jakariya ci ye cuwande, tælamnju ye wuide, Alaa cungoriario mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kæmaskiyanja samma riyera, koro lawar adæ cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada. ⁶⁶ Jama adæa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adæ, awiro gæle walji?» cani. Fagatto mukko Kæmandeyedæ* tilan kærga.

Nawinawi Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jæpciye nawinawi cæde:

⁶⁸ «Ala Kæma Israyilawuyedæa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujæna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njækkayima kænduwoa galasaana.

⁷⁰ Kæmande kuren ci nawiyanju kærejænayen wuljænadæ gai,

⁷¹ mukko kæladowande-a waduwunde samma-ayen samoye

⁷² amannju bargaa koljænnilan amwurawandero kanjimarínju fælejiyi.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jæbbunadæ:

⁷⁴ Mukko kæladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambætkæiye.

⁷⁶ «Ni ye tadanidæ, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.

Kæmadæn fuwunno lenæme tiro jawal dabbargæmi,

⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njækkawodæa isanogæmi.

§ 1:48 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kælanjua awimaro ngojænni ye. Kærmajnu.

* 1:66 1.66 mukko Kæmandeye -

78 Ala Kəmande kanjimarima ye, serma ye nangaro,
 cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
 79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,
 koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənaro karaan kərga.

2

Tambo Isaye (Mat 1.18-25)

1 Jaman adən Kaiser* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno.
 2 Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniiyus tima gomna cidi Siriyaye wo. 3 Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyerə. 4 Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne 5 təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyerə. 6 Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, 7 tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

8 Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, 9 malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. 10 Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kəji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjjiiyidə. 11 Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! 12 Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno. 13 Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congorəne: 14 «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.

15 Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. 16 Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera. 17 Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyera. 18 Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkerə. 19 Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. 20 Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

21 Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

22 Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembo kesado, 23 Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»†
 24 Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

* 2:1 2.1 Kaiser - Gomna kura Rombe. † 2:7 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi. ‡ 2:22 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † 2:23 2.23 NL 13.2, 12 † 2:24 2.24 Lew 12.6-8

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənədəa dioro Isaa kewudənniya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kələwan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,
³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənədəa fangeranniya, ajapkerə. ³⁴ Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye cədi, ³⁵ karwu am kadayen gəraada federo culuworu. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci,» yeno.

³⁶ Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro napkenniya, ³⁷ kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltəma Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilan bune-a kausu-a Alaa ambəcciyi kərga. ³⁸ Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹ Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja Najaratte cidi Galileyero walladara. ⁴⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jauru rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹ Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalemba sala Laya Njəkkayirambero lejai. ⁴² Ngai duwon Isa kərwanju mewun yindin§ kidənniya, kəla adayen kallo sal-adəro leyera. ⁴³ Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojannilan tada Isadə Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴ Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya, curo kəramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵ Cawandənnidə, Jerujalemba tia maduro walladara.

⁴⁶ Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu maləmbayen napkada tayia kərənji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷ Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauru ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adəa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

§ 2:42 2.42 Isa kərwanju mewun yindin - Kəla ada salayedən kərwu adəman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28*)

¹ Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa rimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuri cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga. ⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənədə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!

⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyyeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniyo fal co, koro kam nanjun kəmbodə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuri kəji Alayedəa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənaye Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənədə-a nangaro jəkkadəna. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(*Mat 3.13-17; Mar 1.9-11*)

* 3:1 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 3:6 3.4-6 Ish 40.3-5

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cæddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cædi duwon, same farakko færamde ²² Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jæpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njæraakkæna. Niramnin jauro karwuni kæjjæna!» yeno.

Kaariya Isaye
(*Mat 1.1-17*)

²³ Isa kærwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadæ tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudæ tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷ Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idærisaye, Idærisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalæl ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(*Mat 4.1-11; Mar 1.12-13*)

¹ Ruhu Alaye Isalan dægana duwon, Isa bæræm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dæriro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kærge. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adæyen kæna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adæro wulgæne kæmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwuada: "Kam kæmbo baslan gæni dægai,"»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdæn tiro larduwa duniaye sammaa fæleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kænduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedæa niro njikki. Awo ania wuro sadæna, wu ye kam raakkænaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada sæddæmia, ani samma kaanæmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwuada: "Ala Kæmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambætkægæne!"»† yeno.

⁹ Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen gænayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adæn sæktæne cidiro yukkure! ¹⁰ Awoa kitawulan ruuwuada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi," ¹¹ koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare

† 4:4 4.4 SK 8.3 † 4:8 4.8 SK 6.13

sinəm kauro gəmdəgənniyo,»† yeno. ¹² Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno. ¹³ Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵ Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənədəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. ¹⁷ Tiro kitawu Nawu Ishayaye cade kayenniya, na adə ruwuwadadəa kiwando. Tiye:

¹⁸ «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.
Am cadane kərearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
wua sinodo.
Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
wua sinodo.
¹⁹ Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"
jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

²⁰ Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹ tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,» yeno. ²² Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. ²³ Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: "Karwunma, kəlanəm isangaane!" Koro wuro: "Awo ajabba ajabba bərnə Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!" nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawu fimaa bəla wurajənalən kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawu Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala Nawu Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawu Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawu Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwwu

(Mar 1.21-28)

† **4:11** 4.10-11 Jaw 91.11-12 † **4:12** 4.12 SK 6.16 † **4:19** 4.18-19 Ish 61.1-2 * **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji. † **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.

³¹ Daji Isa bərni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!» § yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauru cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyeyə bowodu
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyeyə-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

§ 4:34 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade. * 5:10 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

¹² Isa bēla laan duwon, kam laa tiyinu ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fəderyero tēnde tia lowoje: «Kēma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdēa leje: «Raakkēna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fēledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adəson lawar Isaye cayea kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinu nunaa isangaduwa

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawə samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərnə Jerujalēmbə-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwyə mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdēa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rak-cane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdēa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

²¹ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambedə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinu nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa cingoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jaurə ajapcane rijane Alaa congərəne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, ²⁸ cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵ A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bəřin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bəřin ye kardəna, guntu bəřin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bəřin ngoje satki dinaro fijiwiwawo.

† 5:24 5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji. ‡ 5:33 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila.

Ngai cædia, diben bærindæ satkidæa falje[§] cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bærindæa satki bærinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadæ bærindæa majiwawo, tiye: "Diben dinadæ kæji," cæni nangaro.»

6

Isa kæma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadæ kæla algamaye ficcane mukkonjan kæmæssane ngæro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kændoro haramdæa diwidæ?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kæna fanjanadæn, awo cædænadæa kitawulan kæranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jægære amnju yero ce gewo. Rimannaro gænia, am gadero burodi sadaaye ngærodæ haram!»[†] ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedæ kæma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadæn kam laa mukkonju kæmboram canaa mbeji. ⁷ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gænaduwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdæa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadæro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdæ cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadæro: «Nayia njaworækki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njækkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdæro: «Mukkonæm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kælæwa salairo walyeno. ¹¹ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a jauru gærgajane sawardane awo Isaro njæddoye mayera.

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu
(*Mat 10.1-4; Mar 3.13-19*)

¹² Yim anin Isa leje kæla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kæreje tayia kængayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkænadæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidæ, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljænadæ.

Jawawi Isaye faya laan
(*Mat 4.23-25; Mar 3.7-12*)

¹⁷ Isa kængayambanju-a rokko kaudælan jæpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauru ngæwu bærni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bærniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kærændu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidæ ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudæ kænduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(*Mat 5.3-12*)

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

§ 5:37 5.37 diben bærindæ satkidæa falje - Diben bærin mojongolje kuraro walji nangaro, satki dinadæa falji. † 6:4 6.4 1Sam 21.1-6

«Bargando nayi talaawadə,*
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ Bargando nayi kərma kənandoadə,
fuwun kulluwidəro.
Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyaro keddo.

²⁴ «Kuttundo nayi gəriwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
fuwun kəna fanuwidəro.
Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngələndo wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, waduwundoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam ferinəm marin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dəpkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadı. ³⁴ Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadı. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwwu soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjimarimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəreəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngələro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: "Sawani, kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke," nəmi? Mənafək! Karjəm

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə. † **6:37** 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kələndoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

simmembedæa tuluwumiya duwon, daji ngëlaro rume kalëm sim kamanembedæa tuluwumi.

Këska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Këska ngëla tada diwi cakkiwawo, koro këska diwi ye tada ngëla cakkiwawo. ⁴⁴ Këska fi yaye tadanjulan asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccorilan njakcawawo. ⁴⁵ Kam ngëladæ awo ngëla karwunjulan dægana nangaro ngëla cædi, koro kam diwidæ ye awo diwi karwunjulan dægana nangaro diwi cædi. Adægaima awo karwulan dëganadæmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Këma, Këmalan bowosuwi, amma awo wullëkkënadæa diwwawodæ? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jëganamadæ, nayiro camunonju fëlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cædandi cæne leje kuruwuro laje fërdudæa këla kauyen gënajënadæ gai. Ingi bërëmbë ngëwuje fala tarje sorodæa babakkënniya, wurjënni, dalilnjudæ sorodæ ngëlaro tëdandëna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjëna jëgannimadæ, ti alama kam soro fërdu bawo cidilan cædandënadæ gai. Ingi bërëmbë ngëwuje fala tarje sorodæa bakkënniyama, wurgada. Wurdu sorodæye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kareä isangaduwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cædde kerënniya, bërni Kafarnaambero leyeno. ² Nadën soji kura Rombe laa kareanju jaumaro cëraana dondi no cædi mbeji. ³ Soji kuradæ lawar Isaye fangënniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kareanju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adæa tiro yiddëmiya jussëna, ⁵ dalilnjudæ jamande yaudidæa cëraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyerä. Isa fadodæa karëngënniya, soji kuradæ sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Këma, bare suwoldëmmi, nia fannin sawo tikkëni. ⁷ Nanëmbo këndëma ye tikkëni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁸ Wudæ cidia kënduwo amben kërgakko, fërduni yen sojiya takkëna. Falnjaro: ‘Lene!’ nëkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nëkkiya, isi. Koro kareaniro: ‘Adæa de!’ nëkkiya, cædi.”» ⁹ Isa adæa fangënniya, ajapce suworde jama tia jagaidëro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyëman kambërsë kura adæ gai fandëkkëni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodënadæ fadodëro walladaranniya, kareadæa këlewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccëgënaayëa roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adëyen tussënni Isa bëla laa Nayin canidëro leyeno. Fuwurawanju-a am ngëwu-a ye tia casadduwe leyerä. ¹² Ngaworam bëlayedæa karënjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudæ tada gade cëdanni, kwanju ye faccëgëna, koro jama kada bëladæye yadæa casadduwi. ¹³ Këmadæ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirëmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardæa karënje leje am tia ngojanadæ gëm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjëgëkki, cine!» yënniya, ¹⁵ kam nunadæ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congorëne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwo isëna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adæ cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane këljana-a sammaro tatargaada.

*Isa-a Nawī Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)*

¹⁸ Fuwurawa Nawī Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹ Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyi ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənəa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.» ²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” canī gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew. ³⁴ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənarō napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyən masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen dajə ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fiijiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawandə carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵ Fəriero ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan

* **7:19** 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **7:27** 7.27 Mal 3.1 † **7:41** 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

lewa darajaye njæddo koljenni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənədə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye (Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo rije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye (Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye (Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bərin manadəa kəpcane tayiro faidajjiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajjiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye (Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidিয়া dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.

† 8:10 8.10 Ish 6.9

¹⁷ Awima gëraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asërre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(*Mat 12.46-50; Mar 3.31-35*)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(*Mat 8.23-27; Mar 4.35-41*)

²² Yim laa Isa fuwuranju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwuranjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(*Mat 8.28-34; Mar 5.1-20*)

²⁶ Daji Isa-a fuwuranju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galilejero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkənniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»§ yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənniro sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadı ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənadəa kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənadəa tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jauru kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje:

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. § **8:30** 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənədəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənədəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidi Galileyerō walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jaurō lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jaurō tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyədəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmñjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kələwan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodəa mukkoymen cədanə kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jaurō ajapkerā. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənədəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

¹ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudayə-a am kasuwaa isangaduwyə-a ce ² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alayə jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuri, bi gəmaje yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwi. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. ⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuri kəji Alayə jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laayə: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸ laayə: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laayə: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani.

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyerə. ¹¹ Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cə moye tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹² Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənyera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawu Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai dajə cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuyə-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanju fəledu

(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuyə falde kajəmunju ye bul fok tai dajə yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandəjai mbeji, tayima Nawu Musa-a Nawu Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³ Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro:

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

«Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riyera. ³⁵ Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodə nəmgənniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tadania njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹ Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənaro basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdəro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁴ «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendəya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiyə!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngənniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno. ⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. § ⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni
(Mat 8.18-22)

‡ 9:48 9.48 cunilan - Isa nangaro. § 9:53 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədəye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamania alakəlewakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiyen cunode bəla so, bəladəya so, na leji sammaro tin fuwuranno leyerə. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo! ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. ⁴ Bare wuri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə bargaa cuwando!” wulgənowo. ⁶ Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə nandoro waldi. ⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bəlandəye sindero tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərnə Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu (Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bərnə Korajinne! Kuttundo am bərnə Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənəsodə bərnə Tirre-a Sidonne-alan† tədənəa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bərnə Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bərnə Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manandə jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjijənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjijo!»

* **10:12** 10.12 bərnə Sodombe - Bərnə duwon amnju jaro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno.

† **10:13** 10.13 bərnə Tirre-a Sidonne-a - Bərnəyia kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **10:14** 10.14 bərnə Tirre-a Sidonne-a - Bərnəyia duwon amnja jaro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

Isaye karwunju kajidu

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kajije: «Wusenjëkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane řinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera. ³¹ Adəgai duwon, řiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiyiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujiye hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmojiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu (Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno.

² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 řiman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo. ‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, řimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

“Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,” yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cunjuro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(*Mat 12.22-32; Mar 3.20-30*)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənəa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo. ¹⁸ Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwura wando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon bərimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardiyənadəa cə moye kəndanju sammaa ngoje dagarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(*Mat 12.43-45*)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandi-wawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarə kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauru diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənədə gai,† Tada Kambədə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla was-siya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulən nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro dojeno. Leje fadodəro ngaye masənarə napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənarə napcənayen ajapkeno. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbəřəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənədə curodə yea alakcənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kəřijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwu, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənagəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanjaa ceyesi, laanja yea basarjai,” cəna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənədəyero kudero samma fidənədə. Ai, nayiro wulnjagakki,

† **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai. ‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kəřijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. § **11:44** 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi! (Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cuttuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyawo. ⁷ Nonowo, kanduri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərđi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurđiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurđiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alayə awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gariwu laa kulonju nema jauro kekkənniya, ¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰ Amma Alayə tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gariwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi! (Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodə kəmbəa kojəna, koro tiyidə ye kajəməa kojəna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gəle rakce

karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai? ²⁶ To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷ «Fəreso jiri rijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jairo darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ²⁸ Ala fəreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundoaro nojəna. ³¹ Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro. ³³ Kəndando ladowo, wuridəa talaawaro yowo. Kəlandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodə. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo! ³⁶ Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja larusadin ise cinnadəa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju kəmbo tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa nojənaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambədə isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Bituruse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cəne tia kiworo. ⁴² Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajidə? ⁴³ Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,» cəne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi mərədu kəmanjuyə nojəna duwon dabbarduro bi mərədu kəmanjuyədəa galduro wajənamadə, jairo tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwuyə cədənamadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənadə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jairo ngəwu casakkənadə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(Mat 10.34-39)

⁴⁹ «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jairo raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jairo jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A’a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. ⁵² Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

* 12:50 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

⁵⁴ Daji Isaye jamadëro: «Keyera faden cijëna ruwiya, sadëman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adëgaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anëmbe cijëna ruwiya, nayiye: “Ku jauro kausuaro walji,” nuwi, adëgaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mënafëkkaso! Awo same-a cidi-alan fëlediyidëa fisardu nonuwwadë, awiro gële awo jaman adën wakkajidëa fisardu nonuwwidë?»

⁵⁷ «Awi nangaro nayidë këlandoro kommuwe awo dioye jussënadëa nonuwwa-wodë? ⁵⁸ Sa lawalamanëm-a rokko shararambo lenuwiya, këla jawalledëman kowëri de tawaktëne, bare nia fuwu alkaliyero njadënni. Adë gënia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjëgëkki, nadën tëmmaro luwumbawo, sai wuřidëa cotto rëmbëmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adën am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesënyadëa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro tëmanuwwa wa? ³ A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde këlanjaro cukkure sanunadë, am gade Jerujalemnin dasaanadëa biwunin kojanaro tëmanuwwa wa? ⁵ A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adëa cëdde: «Kam laa curo jërwunju inabbeyen ya tarmuye kokcëna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandënni. ⁷ Daji jërwu njattomadëro: “Akko ku kërwu yakku këska adën tada madaro isëkkiya, awima fandëkkiwawodë. Calle tia! Awiro bowuro na cëmoyi?” ⁸ Amma jërwu njattomadëye tiro: “Bani ngimba, kasadde këmëne adë tia kolle, fërdunju tammëkko muři figëkko. ⁹ Bariminna tada kekkoa, ngëla. Bawoa, callëmi,» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadën mbeji, karuwa tia leje maskinno cëdëna kërwu mewun wuskunno nguwada rakce cëkko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnëm-a fainjakkëna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gënyayënniyama, kamudë cije cëkko dajë Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudëa isangajëgëna nangaro, kura dandaldëye gërgajë jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardëgëna. Yim tustuyea gëni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Këmëye tiro kalakciye: «Mënafëkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gëna? ¹⁶ To, kamu adë, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kërwu mewun wuskunno tia cikkerënadë nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsëgënni wa?» yeno. ¹⁷ Adëa wulyënniya, waduwunju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cëdidëye këji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedë, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgëkki? ¹⁹ Alamanjudë kasuni mutarre kam laa ngoje jërwunjulän fije řije këska kuraro walje, har ngudoso dëlambanjun fannja cadandënadë gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedëa rattalgëkki? ²¹ Alamanjudë yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a këlje dije, har fum fujënadë gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!
(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, sheri ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyarə gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njeoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,» wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwwa halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərəjane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi.

* 13:29 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya. † 13:35 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gəriwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyaya so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro njakkarəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkəməmbi.»

Misal masəna ngəməriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada dojeno. ¹⁷ Sa masənayədə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyədə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyaya-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” cani. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kəlamdə kattiro bi muři fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənaye

(Mat 18.10-14)

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a maləm̄ba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.

³ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənadəa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje ⁶ fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa cədənayen təd̄idə, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayen kojənarə tədi.

Misal cunگو faccəgənaye

⁸ «Koro kamu laa cunگوju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cunگوni faccəgənadəa fandəkkəna nangaro,” cəni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen təngərimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno. ¹⁴ Wuřinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kəskaye aladeya jawuidəa juwune curonju njəmbəro jauro mangarjəna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. ¹⁹ Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jauro njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno. ²² Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kəna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauro kəjije ngəməri badiyera.

²⁵ «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngənniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajənadəa kiworo. ²⁷ Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kəna kaisuadəa duwajəna,” yeno. ²⁸ Daji tada kuramadə gərgaje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kərəa gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngərima sime sawawani-a ngəməri diyende. ³⁰ Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kəna kaisuadəa duwayeyem!” ³¹ Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm. ³² Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwuwadaro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjuda ngadarjane arsiyinu basarji yera. ² Gariwuda tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənada? Balas sädde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno. ³ Daji wakkildaye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunada, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyida nokkəna,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedaro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kəndawu jaitunne tonon miaro,” yenniya, wakkildaye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildaye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbada wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjuda duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganən jireada, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganən jire bawoada, ngəwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adəyen jireambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyeda mukondoro cakki? ¹² Koro ləman kaando gənidalən jireambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaida na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənada kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənada, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinu samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənada boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudə məməlaccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimero kesado. Gariwuda ye bowoje tia sittərayera. ²³ Curo kannuyen ajawu juro cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus-aa node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammi samjo, curo kannu adəyen juro bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahim tiro: “Tadani, tange sa dunialan juro kəji yamidə, Lajarus ye juro kuttu caida. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus-aa fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye

adəro isanniyo!”²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno.³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya,³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccawawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!»² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cədidəro.³ Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmja, tia gawurne.⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeranniya,⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bərəmben koktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəreanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A’a!»⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni.⁹ Koro kəreanju awo tiro wuljəgənadəa cədəna nangaro, tia wuseji wa? A’a!»¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wulowo: “Andi kəreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bərni Jerujaləmbəro ledu cədi duwon, karangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya.¹² Bələdəya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera.¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, řimannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera.¹⁵ Falnja ngajənarə asuyenniya, kowo sapce Alaa cunğoriaro walde¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənajə tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye.¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu sammaa ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə?»¹⁸ Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?»¹⁹ Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye (Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen ke-worənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi,²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambədəa kuroro jairo raawwa, amma tia ruwwawo.²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi.²⁴ Jiři same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyədən Tada Kambədə ye ngai.²⁵ Amma Ala kədarjəna, sai jairo bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno.²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi

Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu bəla Sodoben culuwunadən, dəlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambədə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyən kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni. ⁴ Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyən alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵ kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbə jajənni!” yeno.» ⁶ Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambədə duniaro walde isiya, koro yaye kambərsə dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹² Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjinju bakciaro:* “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro bargə dəptuwu (Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejero nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen riwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəriwi. * **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fəledu.

*Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)*

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngələma, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngələman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo. ²⁰ Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdəye: «Tən gananiyan wada ani sammaa gakkəna,» yeno. ²² Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²³ Kamdə adəa fangenniya, ti jauru gəriwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gəriwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁵ Gəriwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljənədə, ³⁰ dunia adəman awo koljənədəmaa ngəwuro kojəna cuwandiawodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

*Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)*

³¹ Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jerujalembə leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada Kambədəyen ruwujana samma wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo wuljənədə nojanni.

*Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)*

³⁵ Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənaro kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsənəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno. ⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cunqoriaro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauru gəriwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan

† 18:20 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † 18:20 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20 ‡ 18:38 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba kərənəna ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,» yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,» yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,» yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,» yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,» yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayəkko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,» yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəlado! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmna, gəna? ²³ To, awiro gəle wurinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wurini riwanjua mowokkəna,» yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno. ²⁹ Gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa kərəngeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: “Awiro fərangowi?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua,» wulgənowo!» ³² Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera. ³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fərangowi?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera. ³⁵ Daji

* **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye. ‡ **19:26** 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgəne caye kojənarə asuji. § **19:26** 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

kuttadæa* na Isayero cawude kalwunja kælādēro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwuranju samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ³⁹ Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwuranəmbō wulgəne gəm cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalembō njikkiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraadarō waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbō cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbō sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadī, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidə fado moduwaye!”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njeoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kəreanju laaa na jərwuwdəyero kinodo. Amma jərwuwdə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kərea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwuwdəye: “Awi gəle

* **19:35** 19.35 kuttadæa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembō kəlewan ngayiye. † **19:38** 19.38 Jaw 118.26 † **19:46** 19.46 Ish 56.7 † **19:46** 19.46 Iri 7.11

dikki? Tadani raakkənadəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno. ¹⁴ Amma jərwuudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†

¹⁸ Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Maləmba Attauraye-a wurawa řimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mələstu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa jauro ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayədəa niyajo yanjugənarə kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tular mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tularso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ³³ To, tayi tularso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡ ³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandəa Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Kəmandədə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna,

† 20:17 20.17 Jaw 118.22 † 20:18 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * 20:22 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe
† 20:24 20.24 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † 20:28 20.28 SK 25.5 ‡ 20:36 20.36
malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada
bawo. † 20:37 20.37 NL 3.6

jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cəna.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwuranjuro: ⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jairo kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənarə fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

⁵ Fuwuranju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanədəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan† isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden jairo loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjugai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwu. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen

§ 20:41 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 20:43 20.42-43 Jaw 110.1

* 21:2 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. † 21:8 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. ‡ 21:12 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwu nangaro.

karwungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bəрни Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyən dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro. ²⁴ Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane karea gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalembea wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambedəye

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Samelən alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyən ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyən isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja řidu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəři karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

³⁴ «Hangal gənənowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedəyən daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyən waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

† 21:22 21.22 Hos 9.7 † 21:27 21.27 Dan 7.13-14

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njèkkayiramben bowojaidè karènjèna. ² Koro wurawa řimannaye-a malèmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadèa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sèrèttuwuma
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindèye falnjarò kèrgawò. ⁴ Yahusa leje wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kèla jawal Isaa mukkonjaro sèrèttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauro kèjije tiro wuru cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sèrèttuwuye mada badiyeno.

Masèna sala Laya Njèkkayirambe
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngèlarò Laya Njèkkayirambedèa* duwajaidè kidènniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masèna layayedèa andiro dabbarsaganowo, buiyò!» yeno. ⁹ Tiro: «Nðaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bèrnidèro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojèna-a kèla kèlluwi. Fado ngayidèro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kèma fadoyedèro wulgènowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masèna layayedèa cadidè ndaran?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fèlenjagai. Nadèn masènadèa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadè lejane jiri Isa tayiro wuljègènadè gai awiso kewando. Adègaima masèna layayedèa dabbaryera.

Masèna Kèmaye
(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

¹⁴ Sa kidènniya, Isa kèngayambanju-a rokko masènarò napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masèna Laya Njèkkayirambe adèa kawu bone yakkidèro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkèna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adèn fuwun tia bukkiwawò, sai jiremarò nodò bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷ Kènjaram curon dibenna ngoje Alarò ardiyenniya, tayiro: «Kènjaram adèa taiwo, wundundo yaye ca! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adèn fuwun ingi inabbe† yakkiwawò, har nodò bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alarò ardiyenniya, fèsakce tayiro ce: «Adè tiyini nayi nangarò tinadè. Wua takturo adèa dewo!» yeno. ²⁰ Adègai koro ngawò masènayen kènjaram ngoje tayiro ce: «Kènjaram adè aman bèřin bunilan ndèpkada,‡ bu duwon nayi nangarò fidènadè.† ²¹ Kam duwon wua mukko kèladowaniyero sèrènsiyidè, akkonju wu-a rokko masèna diye. ²² Tada Kambedè saptidèma,§ jiri Ala kajarjènadè gai, amma kam duwon tia sèrècciyidè, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kèla wundunja awo adèa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadè kattenjan kambiwu kèla wundunja kura woyen cadi duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adèye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidè ye kènduwonja fèlejai. ²⁶ Amma nayidè, ngai gèni. Kuramandodè tængèri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadè wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gèle kura wo? Kam masènarò napcènamadè ra wolodinjudè? Kam masènarò napcènamadè, mare? Amma wudè curondon wolodindo gai.

* **22:7** 22.7 ngèlarò Laya Njèkkayirambe - Ngèlarò duwon bunju wowom karmoyero kadumadè. † **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bèřin bunilan ndèpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgèna-ayea tabbacciyidè. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22** 22.22 Tada Kambedè sapti - Isa nui.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gørenin nammuw. ²⁹ Jiři Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiye nammuwe jiřiya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiři am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,* ³² amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!» ³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuři bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wuřinjuadə ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagəkki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno.

³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwuwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayeə kojənarə tai dajə moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyerə walde ise tayia karwukuttaro casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwuwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa canı mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambədəa sərətəkəgəmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedə awo wakkajidəa kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia cacalliyeə, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi řiman kurayea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa řimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon, wua sədawwi. Amma adəma sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado řiman kurayedəro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12 † **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedən napkada kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gəni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cəde kam laa gade: «Fagatto kam adə ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəa nokkəni!» yeno. Sadəman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kəma tiro wuljəgənədə takkeno. Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. ⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

⁶³ Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia ruruwane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a majilisan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,»† yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Daji majilisuw samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gənaduwwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea turu cadoro təmbaljiyi nayeyeye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno. ⁵ Amma amdə cayeə kojənarə kowo sapcane: «Alamdunjun jamandə cidi Yahudiyaye sammaa jawallan cuttulwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkerə. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjiyane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

† 22:69 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa tuɾu cadoro tɛmbaljiyi nuwe naniro kiwuduw. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakera. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan tuɾu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani. ²² Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon tuɾu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyerə. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njuɾiyando-aro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” cani. ³⁰ Sadən kauwa kuruwuro: “Kəladero yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kəska kəridəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»

³² Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani. ³⁶ Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajugane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani. ³⁸ Kələkajinjūn adəa allolan ruwuwada: TI ADƏMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye ka-manjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərməinəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo

wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauro tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gərajija mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajija, řiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardiĵoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fi. Nonowo, řiman kuraro kajija, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənədə farak yindi ro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardiĵənyaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngəlama ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənədəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamindəa kəskadələn cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del kərənĵəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

¹ Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeranniya, ² kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyilĵia gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ “Ala kədarĵəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.”» ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambədəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənədəa jauro

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

* **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

† **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fæleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyerə. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənnya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənədə nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənədə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande řimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimədə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanədə ku kawu yakku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanədə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!» ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanədə njasarai wanuwwa. ²⁶ Ala kajarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno. ²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kuderə awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadədə tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera. ³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro kenə. ³¹ Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³² Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai dajə kəjijənni wa?» yera. ³³ Sadəman cijane Jerujalembo waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya, ³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera. ³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalən tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fæleduwu

(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadı ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənədə? Awi nangaro kəla wuyen danguwi? ³⁹ Akko mukkonı-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənarə ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai dajə kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadayə tiro kekkudəranniya, ⁴³ cə moye fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənədən nayiro wulnja-gakkənədə: “Ala kajarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadədə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadədə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro

Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuri tuwa dio-a gawara fando-ayedæa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniye wo. ⁴⁹ Wudæ awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cænnadæa‡ juwanjagakki. Nayi ye bærnî adæn nammowo duwon, har samelan kænduwo nayiro jæmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju

(Mar 16.19-20)

⁵⁰ Daji Isa tayia bærnîdæn cuttuluwe karæn bæla Baitaniyero kiwudænnya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dæpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dæpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambætkeyerannya, karwukæjinja dama bawo Jerujalemba walladara. ⁵³ Adægaima kullum Fado Alayen Kæmandea congori kasarga.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cænnadæ - Ruhu Alaye.

YAHAYA Kawuri kəji Isa Almasiwuye Yahaya ruwujənadə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənadə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənədəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauru cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

¹ Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.† ⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni. ¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino. ¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauru serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənyedə gai. ¹⁵ Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: «Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,» wulləkkənədə.» ¹⁶ Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye. ¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira. ¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero řimanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənədən, akko sheda Nawi Yahayayedə. ²⁰ Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno. ²¹ Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno. ²² Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənədəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo. ²³ Yahayaye tayiro:

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdü roye wo. † **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

«Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,”† Nawi Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna. ²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo. ²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji, ²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno. ²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimadə! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənədəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,” cəna. ³⁴ Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwu?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganədə carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanədəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyədə kam tiro Kəristi canı. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefassedə Biturus.*

⁴³ Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanədəa fandiye!» Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimar, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyədə wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənədəro wa wua kasansəm? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada Kambədəyen† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

† 1:23 1.23 Ish 40.3 ‡ 1:25 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye. § 1:29 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe. * 1:42 1.42 Biturus - Maananjudə kau. † 1:51 1.51 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

¹ Yimbe yakkua bēla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji, ² koro Isa-a fuwuranju-a yea larusadəro dojana. ³ Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno. ⁶ Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidada, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbəro. ⁸ Isaye tayiro: «Kərma kurumowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkado. ⁹ Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidambənniya, ndaran kewudomaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai larusayedəa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərməro diben kəji condəa gənayem!» yeno. ¹¹ Adəma awo Isa bēla Kana cidi Galileyelan cədənadə, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanju fəlejiye fuwuranju tia kasatkera.

¹² Ngawo adəyen ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwuranju-a rokko bərnī Kafar-naumbero lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

¹³ Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jerujalembō leyeno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jalan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundenno Fado Alayedən dujeno. Koro wuři canjimasoyedəa cidiro fiye tewurnjadəa təmbalje ¹⁶ tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwuranjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»† ¹⁸ Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedəa fəlesagami?» cane tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldəkke tia tandəkki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəme tandəmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənadə tiyinju. ²² Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwuranju ye mana adəa wuljənadəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.

²³ Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambe Jerujalemnin dəgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera. ²⁴ Amma Isa am sammaa jauro nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni. ²⁵ Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kambedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

¹ Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus. ² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo

† 2:17 2.17 Jaw 69.9 * 2:18 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyadə.

bargaa Alayedæa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gæle kam kiarijenadæa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyoero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjægækki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambënnidæ, rakce nodo bargaa Alayedæro ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambënamadæ kamdæma, amma awo Ruhu Alayen tambënamadæ ruhudæma. ⁷ Bare ajammæmmi kæla “Sai bærinno tambuwiya,” wulnjægækkæna adøyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cæraanaro fuji. Kowonju fanæmi, amma na culuwuna-a na leji-adæa nonæmmi. Adægaima kam duwon Ruhu Alayen tambënamadæ ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attæ yoji?» cæne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni malæm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonæmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjægækki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedand-edæa kasatturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkæna kasadduwwi duwon, sameyesodæa wulnjagakkia, ndayilan gæle kasadduwi? ¹³ Wunduma samero taccænni, Tada Kambe samelan jæpcænadæ gænia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojægænadæ gai, sai ngairo Tada Kambedæ yea rojagaiya, ¹⁵ kæla adøyen wundu duwon tia kasaccænamadæ ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadæa jaumaro cæraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccænamadæ bare faccægænni, amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njëddoro gæni Tadanjudæa kinodo, amma tilaman duniadæa cækkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccænamadæ, tia shara cædaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccænnimadæ, caman tia shara cædana, dalilnjudæ cu Tada tilo lok Alayedæa kasaccænni nangaro. ¹⁹ Adæma sharadæ wo: Nurdæ duniaro isæna, amma am nurdæa wajane duwudæa kerawo, kændonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdæa waje na nurdæyero isiwawo, bare kændonju diwidæa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadæ na nurdæyero isi, kændonjudæ Alayen tædoro fælediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adøyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Aion cani karæn bæla Salimben ambo kasala cæddi, nadæn ingi ngæwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cæddi. ²⁴ Sadæn Yahayaa kosoro casakkænni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kæla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bæræm Jordaniye todøyen napkada duwon kælänjun shedanæmmadæ, akkonju ambo kasala cæddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera. ²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiawo, awo samelan tiro tinadæ gænia. ²⁸ Nayi kældandoma wu adæa wullækkænaro shedasuwi: “Wu gæni Almasiwudæ wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodænadæ.” ²⁹ Kam njuduamadæ tima mai larusayedæ wo. Koro sawa gærenjun daada tia kærænjimadæ kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauru kæjiji. Wu ye adægai karwuni jauru kæjije dama baworo waljæna. ³⁰ Sai tidæ kuraje, wu ye tængærinækkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. Kam duwon cidilan dæganamadæ cidiyedæma, koro awo cidiyedæmaa manaji. Kam duwon samelan isænamadæ sammaa kojæna. ³² Awo curuna-a fanjæna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo. ³³ Kam duwon shedanju kasaccænamadæ Alaa jiremaro tabbaccæna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodænamadæ mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadæ Tadadæa cæraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkæna. ³⁶ Kam Tadadæa kasaccænamadæ ro sawisoye cuwandæna. Amma kam Tadadæa kasattu wajænamadæ ro cuwandiawo, gærgadu Alaye tilan dægai,» yeno.

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

¹ Isa Yahayaa kojɛnaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cɛddidɛa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno. ² Adɛ yaye Isa ti kɛlanju gɛni, fuwurawanju ambo kasala caddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galilejero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adɛgaima Isa bɛla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karɛn kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadɛro kadio. ⁶ Nadɛn baram Yakubaye mbeji, koro kausu kɛla dawu, Isa ye bɛlawuroro cɛmbarɛna, ise ci baramdɛyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adɛn fuwurawanju awo kɛmboye njuworo bɛlaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedɛye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kɛnjayero suworɛmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kɛnjo Alayea-a wundu ingi kɛnjayero njuworɛnaa-a nonɛmmaa, nima tia korɛme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudɛye tiro: «Kɛma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adɛa fandɛmi? ¹² Ra, nidɛ kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adɛa sade ingi ti kɛlanju cane tadawanju-a lɛmannanju-a ye casanadɛmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adɛa canadɛ nangadɛmbo ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidɛa canadɛ tɛmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidɛ curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bɛlbɛldi.» ¹⁵ Kamudɛye tiro: «Kɛma, ingi adɛa wuro se, kua adɛn fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adɛro waldɛkke isɛkkɛniro,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanɛm bowone, na adɛro arowo!» yeno. ¹⁷ Kamudɛye: «Kwa takkɛni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkɛni,” nɛmmadɛ, jireɛnɛm. ¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kɛrma rokko dɛgawwadɛ kwanɛm gɛni. Awo wullɛmmadɛ jire,» yeno. ¹⁹ Daji kamudɛye tiro: «Kɛma, ni nawiro asunɛkkɛna. ²⁰ Kaariyandeso* kɛla kau kuruwu adɛyen Alaro ambɛtkeyera, amma nayidɛ† na Alaro ambɛttuwuyedɛ sai Jerujalemnin nuwi.» ²¹ Isaye kamudɛro: «Wua sasarai, sa laa ise Bawadɛro kɛla kau kuruwu adɛyen gɛni bi Jerujalemlan gɛni ambɛtkɛwi. ²² Nayidɛ awo nonuwuwo ambɛtkɛwi. Andidɛ awo noniyenaro ambɛtkɛiye, awoa njɛkkawodɛ yauidiyayen isi. ²³ Amma sadɛ isi har isɛnama, ambɛttuwuwu jireyedɛ Bawadɛro curo ruhu-a jire-ayen ambɛccagai, dalilɛnjudɛ Bawadɛ am jiri anima tiro ambɛccaaro maji nangaro. ²⁴ Aladɛ Ruhu, am tiro ambɛccagaidɛ sai curo ruhu-a jire-ayen ambɛccaa!» ²⁵ Kamudɛye tiro: «Almasiwu kam tiro Kɛristi canidɛ isiro nokkɛna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. ²⁶ Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjɛgɛkkidɛ, wuma ti wol!» yeno.

²⁷ Sa adɛn fuwurawanju isane Isa kamuro mana cɛddidɛa ajapkera, amma wundunjama kamudɛro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiwo tiro managɛmi?» wuljɛnni. ²⁸ Daji kamudɛ bulenju kolje bɛlaro walde ambo: ²⁹ «Arowo, kam awo dikkɛna sammaa wulsɛgɛnaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudɛ wo?» yeno. ³⁰ Jamadɛ na Isayero leduro bɛladɛn keluwo.

³¹ Sa adɛn fuwurawadɛ tia lowojane: «Sayinna, masɛna de!» cani. ³² Amma tayiro: «Kɛmboni nonuwuwo mbeji,» yenniya, ³³ fuwurawadɛ kattenjan: «Kam laa tiro kɛmbo cukudɛna wa?» cani. ³⁴ Isaye tayiro: «Kɛmbonidɛ, tima awo ti wua sunodɛnamadɛ cɛraanadɛa dio-a kidanju tumoduwu-adɛ wo. ³⁵ Nayiye: “Kaladɛro kɛndawu dewu gapco,” nuwi, gɛna? Wu nayiro wulɛnjagakki, kɛla sammowo kulowadɛ kaladɛro basawunaro ruiwo! ³⁶ Kam kalajimadɛ alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci.

* 4:20 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. † 4:20 4.20 nayidɛ - Yaudiya.

Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. ³⁷ Kəla adəyen awo wuldənədə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” ³⁸ Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

³⁹ Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro. ⁴⁰ Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno. ⁴¹ Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera. ⁴² Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmədə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniayedə woro noniyena!» yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwwu
(*Mat 8.5-13; Luk 7.1-10*)

⁴³ Ngawo kawu yindiyeen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno. ⁴⁴ Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni cənna. ⁴⁵ Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcənədəro kadio. Bərni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi. ⁴⁷ Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadani nuirə are!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəgənədəa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngajənədəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnədəro asuyeno. Daji ti-a am fannjuyə samma-a Isaa kasatkera. ⁵⁴ Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero isənayen cədənədə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwwu

¹ Ngawo adəyen ngəməri yaudiyayə laa kidənniya, Isa Jerujalembo leyeno. ² Jerujalemlan karən Ngaworam Dimiyayedən falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, təlam yaudiyəudin tiro Baitsata cani. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyaya so, am tiyinja nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai, ⁴ dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeye jəpce ingidəa bəljəmji nangaro. Wundu duwon ingi bəljəmjenədəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiri fi tilan dəga yaye, ngaji.] ⁵ Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jauro tussənaro nojənədə, tiro: «Ngadu raamma wa?» cəne kiworo. ⁷ Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam nanin wua ingidəro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bənaramməm ngone lene!» yeno. ⁹ Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu badiyeno.

Yim adə yim tustuye. ¹⁰ Adə nangaro yaudiyayə kam ngajənədəro: «Yim tustuyea bənaramməm ngodu niro amardəgənni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangəsəgənədə, tima wuro: “Bənaramməm ngone lene!”» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməm ngone lene cənnədə?» cane keworo. ¹³ Amma kam ngajənədə ti wundumaro nojənni, Isa curo jamadəyero kəldəgəna nangaro. ¹⁴ Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma!

To, biwu dio kolle, bare awo laa jauro diwi adæa kojæna nia njuwandænniro,» yeno. ¹⁵ Daji kamdæ leje yauidiyadæro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cædæna nangaro, yauidiyadæ tiro niadiwi fæleduwu badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cædi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adæ nangaro yauidiyadæ cayema kojænaro tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gæni cædo, koro Aladæma Bawanju wo cæne Alaa gaskayeno.

Kænduwo Tadaye

¹⁹ Daji Isaye yauidiyadæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadamæ kælanju awima rakce cædiwawo, sai awo Bawadæ cæde curunadæa. Koro awi yaye Bawadæ cædidæa Tadamæ ye cædi. ²⁰ Awoa Bawadæ Tadamæa cæraana awo ti kælanju cædi sammaa tiro fælejiyi. Koro kændo animaa kojæna tiro fælejiyi, nayi ye jauro ajammoworo. ²¹ Jiři Bawadæ am sanunaa cæsange tayiro ro cidæ gai, Tadamæ ye kam cæraanaro ro ci. ²² Bawadæ wundumaro shara cæddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadamæyero cakkæna, ²³ am nga Tadamæro daraja cado, jiři Bawadæro daraja cadidæ gai. Kam Tadamæro daraja ciwawomadæ Bawa tia cunodænadæro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodænadæa kasaccænamadæ ro sawisoye cuwandæna. Shara tia cædaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandæna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadæ isi har isænama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedæa fanjai, koro tayi fanjanamadæ roa dasayi. ²⁶ Jiři Bawadæ færdy royedæ gai, ngaima cakke Tadamæ ye færdy royero waljæna. ²⁷ Koro kænduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudæ tima Tada Kambedæ wo nangaro. ²⁸ Bare adæa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngæla cædænamasodæ roaro cijai, amma am duwon awo diwi cædænamasodæ shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangække dikkiwawo. Jiři fakkidæ gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudæ awo raakkæna gæni, awo ti wua sunodænamadæ cæraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kælanin kælani shedadumaro walyekkoa, shedanidæ jire gæni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kælanin cædidæ jirero nokkæna. ³³ Yahayaro am yikkun-oduwwa, ti ye jiredæa shedajo. ³⁴ Wudæ kamben gæni sheda makki, amma njækkawo fandoworo awo ania wullækki. ³⁵ Yahayadæ fatæla waskada nur ci. Sa ganaro karwukæjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojæna, dalilnjudæ kændo Bawadæ wuro tumowokkoro sinadæ, kændodæmaa dikko, tayima Bawadæ wua sunodænaro kælanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodænadæ, tima kælanin shedajæna. Amma nayidæ ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcænni, dalilnjudæ kam cunodænadæa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadæa kæla hangallayen kæranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro tæmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidæ, tayima kælanin sheda cadidæ. ⁴⁰ Adæ yaye naniro isuwe ro sawisoye fandro wayew.

⁴¹ «Amben gæni daraja makki. ⁴² Amma nayia nonjakkæna, kærawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kælanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwwi, amma daraja Ala runjuyen isidæa manuwawodæ, ndayilan gæle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadæyen ngadarnjakkiro tæmanuwwi. Ngadarmandodæ, tima Nawi Musa wo, kam duwon tæmando tiro yakkuwadæ. ⁴⁶ Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kælanin ruwujæna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujænadæa yasarawwia, ndayin gæle manani yasarawi?» yeno.

6

*Isaye am dāwu uwu ambadu**(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)*

¹ Ngawo adāyen Isa bārēm Galileye tia bārēm Tiberiyaslan bowojaidāye cinju todāro koyeno. ² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kēla am dondiyen cādi caruna nangaro. ³ Daji Isa kēla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njēkkayirambe sala yaudiyayedā karēnjēna. ⁵ Isa kēla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cāne kiworo. ⁶ Adāa wuldunjudā Filibussa rijapturo, dalilnjudā Isa kēlanjuma awo cādidāa nojēna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro dinariyus* yer yindima cādiwawo!» ⁸ Fuwurawadāye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adān tadaana laa burodi sayirre uwu-a bunī yindi-a cādana mbeji, amma am ngāwu aniro awi cāddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadāa yakkowo napca,» yeno. Nadān kajim kēri tēnas mbeji nangaro, amdā napkera. Tayi kongwadā alama dāwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidāa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadāro dagaryeyeno. Bunidā yen ngai cāde, har mēradunja galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadāa cammowo, bare awima faccāgānniro,» yeno. ¹³ Adāgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedāa capcane jowo mewun yindin kesāmbāro. ¹⁴ Jamadā alama ajabba Isa cādānadāa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adā tima nawi duniaro isimadā wo!»†† canī. ¹⁵ Adā nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kēla kaudāyero walde giwa.

*Isaye kēla ingiyen silan ledu**(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)*

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedā ci bārēmbero jēpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bārni Kafarnaamero faljane kodu badiyera. Dunia lēmjēna, Isa ye koroma tayia najēgānni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bārēmdā jauro camballadan. ¹⁹ Kilometār uwu bi arakku gairo ledu kedānni, Isa kēla ingiyen silan leje maaradāa karēnji kero. Kerunniya, jauro riyyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadā karwu kējiaro curo maaradāyen tia camoye kērgaanniyama, maaradā na lejaidāro kadio.

²² Wajēnanjua jama ci bārēmbe todān napcanadā maara falma nadān dēgaro asuyera. Koro Isa maaradāro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro nojana. ²³ Daji maarawa gade bēla Tiberiyasselan karēn na Kēma Isa Alaro ardije burodi jawunadāyero kadira. ²⁴ Jamadā Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadāro ngasaye bārni Kafarnaamero tia maduro leyyera.

Isa kēmbō roye

²⁵ Jamadā ci bārēmbe todān Isaa kewandānni, tiro: «Sayinna, sawi na adāro kadim?» cane keworo. ²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gāni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kēmbō njēpci adāro kida diwwi, amma kēmbō ro sawisoyero kida dewo, kēmbō duwon Tada Kambedā nayiro njadidā, awoa Ala Bawadā tawa kēnduwonjuyedā Tada Kambedāro gēnajēgāna.» ²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedāa dioro awi gāle diye?» cane keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedā, tima kam cunodānadāa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gāle dimi?» ³¹ Kaariyande kēmbō tiro man canidāa karaalan jawuna, kitawulan ruwwadadā

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldā alwasi kida kawu falle. † **6:14** 6.14 tima nawi duniaro isimadā wo - Almasiwu Alaye. †† **6:14** 6.14 SK 18.15

gai: “Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino.”† 32 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi. 33 Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!» 34 Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

35 Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo. 36 Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew. 37 Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadəa təmmaro wakkiwawo. 38 Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan jəpkəkko. 39 Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki. 40 Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənadə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

41 Tima kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje: 42 «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera. 43 Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni! 44 Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. 45 Akko awo curo kitawu nawiayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.”† Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi. 46 Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia. Tidə Bawadəa curuna. 47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye cuwandi.

48 «Wuma kəmbo royedə wo! 49 Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna. 50 Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nuiwawo. 51 Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuia, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»

52 Adə nangaro yauidya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» cani. 53 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambədəa ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo. 54 Kam duwon dani jəgərə buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki. 55 Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye. 56 Kam dani jəgərə buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki. 57 Jiři Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai. 58 Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiři kaariyandoso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno. 59 Curo dandal bəni Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

60 Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jauru jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera. 61 Isa karwunja mana adəa wajiyo asuyenniya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa? 62 To, Tada Kambədə nanju caye dəganadəro walde juwai ruwia, nda? 63 Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambədə awimaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye. 64 Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnin Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna. 65 Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

66 Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara. 67 Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo.

† 6:31 6.31 NL 16.4, 15 ‡ 6:39 yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. † 6:45 6.45 Ish 54.13

68 Siman Biturusse tiro: «Këma, na wunduyero gële leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! 69 Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!»[§] yeno. 70 Isaye tayiro: «Wu gëna nayi mewun yindindëa kërënjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. 71 Adëa këla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudë tima mewun yindindëye falnja mukko këladowayero Isaa sërëcciyidë wo.

7

Isa Ngëmëri Leimayen

1 Ngawo adëyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cëraanni, yaudiyadë tia roro njejoro majai nangaro. 2 Ngëmëri Leimaye sanju karëngënniya, 3 yaanawa Isaye tiro: «Na adën cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanëmsodë ye kida dimidëa caroro. 4 Kam nowadaro waldu cëraanamadë awo cëdidëa gërajawo. Awo ania dimia, duniaro fëledëgëne!» yera. 5 Ase, yaananjudëma tia kasaccanni. 6 Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cëdënni, amma sandodë sawiso dabbargada. 7 Duniadë rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasëna, dalilnjudë këndonju diwi wullëkki nangaro. 8 Nayidë na ngëmëridëyero lenowo, wudë ngëmëri adëro lekkiwawo, sani koroma cëdënni nangaro,» yeno. 9 Awo ania tayiro wulyeyënniya, cidi Galileyen napkeno.

10 Amma yaanawanjudë na ngëmëridëyero leyeranniya, Isa ye federo gëni, asërlan cije leyeno. 11 Yaudiyadë na ngëmëridëyen tia majane: «Ti ndaran?» cani. 12 Koro curo jamadëyen am kada këlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngëla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. 13 Amma wunduma këla Isayen federo mana cëdiwawo, yaudiyadëa rijana nangaro.

14 Daji ngëmëridë dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. 15 Yaudiyadë ajapcane: «Kam adë ngaltema këräjënnidë, ndayin kitawudëa noyeno?» cani. 16 Isaye tayiro: «Alamdunidë wuye gëni, ti wua sunodënadëye. 17 Kam awo Ala cëraanadëa dio cëraanaa, alamdudë wuye gëni, Alayero noji. 18 Kam ngumnjun mana cëdimadë daraja këlanjuye maji, amma kam tia cunodënadëye daraja majidë, tidë jirema, koro tilan jirenambu bawo. 19 Nawi Musa nayiro Attauradëa njadëna, gëna? Amma wundundoma wadawanjudëa jëgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwu?» yeno. 20 Jamadë tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera. 21 Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidëkkëniya, nayi samma ajapkwë! 22 Nawi Musa wada kajaduye njadënadë, kajadë tiyen gëni, amma kaariyandoyen kadio, adë yaye yim tustuyëa kam kajanuwu. 23 Bare wada Nawi Musaye ganambu tädënni yim tustuyëa kam kajanuwu, awiro gële këla yim tustuyëa kam sërëmba isangagëkkënyen wuro gërgasuwu? 24 Bare kuro simben shara diwwi, amma këla jireyen shara dewo!» yeno.

25 Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gëna kam duwon tia roro njejoro majidë? 26 Akkonju federo mana cëdi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandedë tia Almasiwuro asujana wa? 27 Na kam adë isënadëa noniyëna. Amma Almasiwudë isiya, wunduma na isënadëa nojiwawo,» yera. 28 Daji Isa Fado Alayen jamadëa alamdu cëdi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isëkkënadë yë nonuwwa. Ngumnin gëni kadikko, amma ti wua sunodënamadë jirema. Tia nonuwwi. 29 Wu tia nokkëna, dalilnjudë nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. 30 Adë nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gënajëgënni, sanju koroma cëdënni nangaro. 31 Curo jamadëyen ngëwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adë cëdënadëa kojëna cëdi wa?» cani.

§ 6:69 6.69 Tayir Alayedë - Biwubawoma, am gade-a gade.

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera. ³³ Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen na ti wua sunodənadəyero waldəkki. ³⁴ Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.» ³⁵ Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiyewawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardaanadəyero wa leje am Gəressedəa alamji? ³⁶ Awi maana awo wuljənadəye? “Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.”»

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəməridəyeya Isa cije daje kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca! ³⁸ Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye bərəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»† ³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. ⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi? ⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cəna, gəna?» ⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. ⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

⁴⁵ Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo. ⁴⁶ Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. ⁴⁷ Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa? ⁴⁸ *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa? ⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro: ⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyendelan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. ⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!» ⁵³ [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyaye

Farisawadə kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jairo Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawurɨnju-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa řimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jairo kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəri tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilən tədana

¹ Isa Kau Jaitunnero leyeno. ² Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. ³ Daji maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. ⁴ Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda. ⁵ Attauralan Nawī Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gəpkəiyo tayia roro yejiyo cəna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo. ⁶ Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. ⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno. ⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. ⁹ Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadəa kolyera. ¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cəne tia kiworo. ¹¹ Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno. ¹³ Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera. ¹⁴ Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi. ¹⁵ Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo. ¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro. ¹⁷ Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.† ¹⁸ Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin sheda cədi,» yeno. ¹⁹ Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno. ²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cədanni, sanju koroma cədənni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundayen nuwi. Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno. ²² Kəla adəyen yaudiya dəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera. ²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni. ²⁴ Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənədəma. ²⁶ Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənadə jirema, koro awo tiyen fakkənədəmaa duniaro wulgəkki,» yeno. ²⁷ Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni. ²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambədəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənədə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi. ²⁹ Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə sawisoye awowa cəraanədə dikki nangaro,» yeno. ³⁰ Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawī Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawī Ibrahimbe, koro karea wunduyemaro ngaltema walliyende!

† 8:5 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24 † 8:17 8.17 SK 19.15

Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kərəa biwuye. ³⁵ Kərəadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai. ³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa fanduwı, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənadəa diwi. ⁴⁰ Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua njejoro manuwi. Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədənəni! ⁴¹ Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua sərəawi, dalilnjudə akkoni na Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa. Tən badiduramnın ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia, awiro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedə, nayi Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə, jirende, gəna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadə wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: “Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!” nəmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?» yeranniya, ⁵⁴ Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. “Tia nokkəni,” wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki. Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauru kəjiaro jamanni kuroro cəraana. Tia cure karwunju kəjijəna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwwu

¹ Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro. ² Fuwurawanjuyey tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam adə kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu bawanjuyey-a yanjuyey-a nangaro gəni, Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adə kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cədiwawo. ⁵ Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduri cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudayero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdane!» yeno. Maana Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye: «Tima gəna kam napkada lowo cədidə?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gəni, camunonju,» cani. Amma kamdəye: «Wuma, diye!» cəni. ¹⁰ Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: “Lene, Silowamlan lamdane!” yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

¹³ Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuye. ¹⁵ Koro Farisawadə waldane kamdəa jiri fin sim kiwando keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yauidiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yauidiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yauidiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!»* Noniyena, kam adə biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwuranju wo waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye! ²⁹ Ala Nawi Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

³⁰ Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadio nonuwwidə jaurə ajabba! ³¹ Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji. ³² Tən dunia alaktənayeman wunduma kam kambu tambənaye sim kajənadəa ngalte fanjənni. ³³ Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia kattadəranniya, tiro: «Tada Kambədəa kasaddəmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkəkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.

* 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adëro kadikko, am caruiwawomadë caroro, koro am caruimadë kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adëa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kërma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dëgawi,» yeno.

10

Isa sëni ngëlama

¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bëri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadë, ti barwu ye, jawalkorjima ye. ² Amma kam cinnayen ngayimadë, tima sëni dimiyadëyedë wo. ³ Cinna guredumadë tiro kajiyi, dimiyadë ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi. ⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadë tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Tëmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngërëmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adëa wulyeyeno, amma maananjudëa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedë wo. ⁸ Am burwosane isanadë samma barwuwa ye, jawalkorduwu ye, amma dimiyadë tayia fanjanni. ⁹ Wudë cinna. Kam wuyen ngayia, njëkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, sëniram ye cuwandi. ¹⁰ Barwudë ndaldu so, njejo so, bannadu so gënia, awima gadero isiwawo. Amma wudë am ro har tayilan gapcëna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu sëni ngëlama. Sëni ngëlamadë dimiya nangaro ronju ci. ¹² Kidamadë sëni gëni, dimiyadë ye kaanju gëni. Buldu këndë cëdi curuiya, dimiyadëa kolje cëgasi, daji buldudë ise tayia cëdane tatarji. ¹³ Tidë kidama nangaro, dimiyadëro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu sëni ngëlama. Dimiyanidëa nokkëna, tayi ye wua nosana, ¹⁵ jiri Bawa wua nosëna, wu ye tia nokkënadë gai. Dimiyadë nangaro roni yikki. ¹⁶ Koro dimiya gade bëri adëye gëni takkëna. Tayi yea dole kudëkki, koro kowoni fanjai. Daji bëri fal ye, sëni fal yero waljai. ¹⁷ Bawadë wua sëraana, roni yikkiya, waldëkke mowokki nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kënduwo nanin tia njoye mbeji, koro kënduwo nanin tia mowoye mbeji. Adëma wada Bawaniyen fandëkkënadë,» yeno.

¹⁹ Këla mana aniyen yaudiyadë caye baworo këwu yindiro yakkadara. ²⁰ Ngëwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jëri! Awiro tia kërënnuwi?» cani. ²¹ Am laaye: «Adë mana karuwamaye gëni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngëmëri Barga Dëptayen

²² Binëm Jerujalemnin Ngëmëri Barga Dëptaye cadi duwon, ²³ Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan dadaji. ²⁴ Daji yaudiyadë tia dirijane këljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudë woa, federo wulsagane!» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkëna, amma wua kasansuwwi. Këndo cu Bawaniyen dikkidë wua shedasi. ²⁶ Amma wua kasansuwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. ²⁷ Dimiyanidë kowoni fanjai. Tayia nokkëna, wua sagai. ²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki, koro tëmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cëmoyiwawo. ²⁹ Bawani tayia wuro sinadë sammaa nankuran kojëna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadëyen cëmoyiwawo. ³⁰ Wu-a Bawadë-a tilo,» yeno.

³¹ Daji yaudiyadë tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gëptuwuro ngoyera. ³² Isaye tayiro: «Këndo ngëla kada Bawaniye nayiro fëlenjagakkëna. Finja nangaro wuro dongur kauye gëmsuwe sesuwi?» cëne kiworo. ³³ Yaudiyadëye tiro: «Këla këndo ngëlayen gëni, këla Alaa gaskadunëmben njejiye. Ni kam

duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!»³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cənna. ³⁵ Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənnaa, ³⁶ awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro? ³⁷ Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi. ³⁸ Amma tayia dikkia, kasansuwawo yaye, kəndodəa kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kərga, wu ye curo Bawayen kərgakkoro.» ³⁹ Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.

⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cədənadəro leje napkeno. ⁴¹ Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cədənni, amma awo Yahaya kəla kam adəyen wuljəna samma jire!» yera. ⁴² Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

¹ Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. ² Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayədəro fijiye kandurinjūn cinjənadəye. ³ Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno. ⁴ Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana. ⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno. ⁷ Ngawo adəyen Isaye fuwuranjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero waldiyoy!» yeno. ⁸ Fuwuranjuyey tiro: «Sayinna, tussənni yauidiyadə nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera. ⁹ Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro. ¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno. ¹² Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kəla karmo Lajarusen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro təmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama kilometər yakku gai, ¹⁹ koro yauidiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni. ²² Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duni-ayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.* ²⁶ Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa yasaramma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənadə woro kasaddəkkəna,» yeno.

† 10:34 10.34 Jaw 82.6 * 11:25 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

²⁸ Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənadən kərga. ³¹ Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təməyera.

³² Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, ca ni na adəna, yanigəna bawojənni,» yeno. ³³ Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadə-a casiro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yaudiyaye: «Jiri tia cəraanadəa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajarussa karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauru bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənadəye tiro: «Kəma, jauru kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diye!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna. ⁴² Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno. ⁴³ Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkkə ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cədənaa carunadə tia kasatkerə. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənadəa tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa řimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nandə-a jamandə-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən řiman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti řiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatardanadəa capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adəma nangaro Isa federo fuwu yauidiyayen culuwuwawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngəməri yauidiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am kada bəladəyalan cijane Jerujalembə kəlanja tayirro kalakcaro leyera. ⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəməridəro isiwawo wa?» cani. ⁵⁷ Caman wurawa řimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dəganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsəngənadə dəganadəro leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənadəa dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro

napcanadäye falnja. ³ Daji Meram sëndal curonjun kawudi jauro tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fijiye kanduri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidäyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuyə falnja Yahusa Iskariyot canı kam duwon tia fuwun kəladowanjuro sərəcciyidäye: ⁵ «Awıro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuřidəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arıttanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəranıyero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawıso ro curondon mbeji, amma wudə sawıso ro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarus roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami İsa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənədə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa řimannäye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera, ¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane İsa kasaccana nangaro.

İsaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Wajənanjua jama kada ngəmərıdəro isanədə İsa Jerujalembo isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna!* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai İsayılayədə!»† canı. ¹⁴ Daji İsa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kənde cədi.»† ¹⁶ Fuwurawanju awo ania awımaro burwon asujanni, amma Ala İsarə daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon İsa-a rokko sa Lajarus curo kaurıyen bowoje karmolan cəsangənədən dasaanadə sheda cadi. ¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farısayə kattenjan: «Ruwi wa? Awıma ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

İsaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəmərıye Jerujalembo isanədəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galıleyero isane tiro: «Maləm, İsa kuroro manıye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ İsaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jıremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawısoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənədən wolodini ye dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.

²⁷ «Kərma karwuni kuttu. Awı gəle wulləkki? Bawa, sa adəro\$ wua səkkaye? A'a, adəma nangaro sa adəro kadıkkə. ²⁸ Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yıkkəna, koro yaye daraja yıkkı,» yeno. ²⁹ Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu keyeraye canı, laaye: «Malaiya laa tiro mana cəddo,» canı. ³⁰ İsaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayı nangaro nukkeno,» yeno. ³¹ Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram İsa rokura bawoa kələwan kənde cədiye.

† **12:15** 12.15 Jak 9.9 § **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye.

adəyea* dujane culuwi. ³² Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki. ³³ Adəa wuldunjudə, karmo jiri fin fuwun nuidəa fəleyeno.

³⁴ Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo faniyena.† Ndayin gələ Tada Kambədə rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandənniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadə na leji nojənni. ³⁶ Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia kasaccanni. ³⁸ Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Kəmande, wundu kawurindədə kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa fəlejuwo?»† cəna. ³⁹ Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

⁴⁰ «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro. Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagəkki,»† cəna.

⁴¹ Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kambədəa Alayemaa kojənarə caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənədə kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənədə curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganniro. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənədə yim daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənədə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənədə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

¹ Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyea cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno. ² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuye curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan, ³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon, ⁴ daji cije kajəmunju gənajə batta laa ngoje canjanjuro kikkero. ⁵ Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyədəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa

* **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis. † **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † **12:38** 12.38 Ish 53.1 † **12:40** 12.40 Ish 6.10

sini tulləmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənədə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno. ¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkkənədə asunuwwa wa? ¹³ Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənədə, si amandoye tulda nayi yero wajimnjaana. ¹⁵ Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiri njaddəkkənədə gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənədəa kojiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərənəkkənədəa nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: “Kam wu-a rokko masəna diyədə kəladoniro waljəna.”† ¹⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. ²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənədəa cəmowonədə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonədə ti wua sunodənamaa cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

²¹ Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniero sərənsiyi,» yeno. ²² Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni. ²³ Falnja ti duwon Isa jauro cəraanədə gərə Isayen giriskada mbeji. ²⁴ Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam giriskadadəro kiddo. ²⁵ Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo. ²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkekke yikkimadə, tima!» yeno. Burodidəa kigapkeniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino. ²⁷ Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno. ²⁸ Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro asujənni. ²⁹ Yahusa arittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera. ³⁰ Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankareə Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankəəanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwwuro ise bu cingaadadə curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandadə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənədə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanədə Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambedəro Pak cani.

† 13:18 13.18 Jaw 41.9

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njakkayirambedən kano. Kawu sada isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njakkayirambedən Ala Israyilawua nankəreanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankəreanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankəreə Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njakkayirambedə naptu Njakkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bərin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambedə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yaudiyarə wulgəkkənadə gai nayi yero kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkənadə gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgakki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo! ² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua səraawwaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə

rakce tia cəməyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakkoro nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua səraanadə wo. Koro kam wua səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo. ²³ Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye. ²⁴ Kam wua səraanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənədəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiři dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnjagakkənədəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənədən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədannı. ³¹ Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənədəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo. ² Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlām tada cakki fi yayea tada kada cakko sərakci. ³ Nayidə mana wulnjagakkənədə nangaro kərmadəma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiři dəlām runju ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo. ⁵ Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənəmadə tada kada cakki, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dəgannimadə, tia dəlām gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dəgawəmanani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanduwı. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwı. ⁹ Jiři Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiři wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənədə gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai dajə kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.

¹² «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiři wu ye nayia njaraakkənədə gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadəkkənədəa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanonjagakkəna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando dəgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi. ¹⁷ Akko wada nayiro njadəkkənədə: Amandoa rawowo!

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo! ¹⁹ Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakkəna nangaro, duniadə nayia wanjana. ²⁰ Mana wulnjagakkənədəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai. ²¹ Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənədəa nojanni nangaro. ²² Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniye bawo. ²³ Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna. ²⁴ Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwuiro awo ania wulnjagakkəna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cədooro təmaji. ³ Ngai cadı, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnjagakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkəni, wu-a nayi-a rokko dəgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kərma na ti wua sunodənədəyero waldəkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo ngaso kuttajəna. ⁷ Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənəma nayiro ngalwo. Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldəkkia, tia nayiro juwanjagakki. ⁸ Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro tawakciyi. ⁹ Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero suruwawo nangaro. ¹¹ Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara kamdəgəna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, dalilnjudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiro waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,” koro “Na Bawadəyero waldəkki nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,” kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiro walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauru laiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma tadadəa

† 15:25 15.25 Jaw 35.19; 69.4 * 16:11 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

cambiya, laiya canadæa takciwawo, karwukæji tada tambænadæye nangaro. ²² Nayi ye kærma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jauru kæjiji, koro wunduma karwukæjindo adæa cuttuluwiwawo. ²³ Yim adæn awimaro wua suworuwwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadæa cunilan koruwwadæa nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwu, karwukæjindo tai dajæ kæjijoro!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkena. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kæla Bawadæyen wulnjagakki. ²⁶ Yim adæn cunilan koruwi, koro nayiro Bawadæa njakkorækki nækkiwawo. ²⁷ Bawa kælanju nayia njaraana, dalilnjudæ wua særaawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro. ²⁸ Bawadæyen isække duniaro kadikko, koro duniadæa kollække na Bawadæyero waldækki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kærma misalnin gæni, federo wullæmi. ³⁰ Kærma awisoa nonæmma ye, koro kam niro koro njæddoro mæradunæm bawo yero noniyena. Adæmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kærma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isænama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidæ. Amma wudæ runi gæni, Bawadæ rokkonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkena, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kæla duniayen kænnasar fandækkæna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, kæla samero sapce: «Bawa, sadæ cædæna. Tadanæm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kænduwo kæla adamgæna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedæ, adæma ni Ala jireye tok tilodæa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodæmmadæ yea noja. ⁴ Kida dioro simmadæa tumowokkilan dunialan daraja njikkæna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktænaman takkænadæa wuro se!

⁶ «Am dunia adæn wuro simmadæro cunæm isanogækkæna. Tayi kaanæm, tayia wuro sime mananæm jaana. ⁷ Kærma awo wuro simma samma nanæmnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsægæmmadæa tayiro wulgækkæna. Manadæa camoye wu nanæmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodæmdæa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddækki. Duniadæro gæni, tayi duwon wuro simmadæro moduwa yiddækki, tayi kaanæm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanæm, awo kaanæm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandækkæna. ¹¹ Wudæ dunialan gadero dægakkiwawo, amma tayidæ koro yaye dunialan dasayi, koro wu ye nanæmbo isækki. Bawa Tayir,* cunæm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-a ni-a tilodæ gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodæ, cunæm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkæna, koro awo kitawulan ruwuwadadæ wakkajoro ti faccægænamadæro kajia, falnjama faccægænni.† ¹³ Amma kærma nanæmbo isækki. Awo ania curo duniayen wullækki, karwukæjini jauru tayilan dægaro. ¹⁴ Tayiro mananæm yikkæna. Duniadæ tayia wayeno, tayi duniaye gæni nangaro, jiri wu ye duniaye gænidæ gai. ¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gæni njuworækki, amma tayia ti Kæladolan‡ kanero njuworækki. ¹⁶ Tayi duniaye gæni, jiri wu ye duniaye gænidæ gai. ¹⁷ Jirelan tayia tayirro§ kalange. Mananæmdæ, tima jiredæ wo. ¹⁸ Jiri wua duniaro sunodæmmadæ gai, wu ye tayia duniaro kinodækko. ¹⁹ Tayi nangaro kælania niro njikkæna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

²⁰ «Tayi runjaro gæni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidæ yero moduwa yiddækki. ²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandæ gai. Tayi

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † **17:12** 17.12 Jaw 41.9 ‡ **17:15** 17.15 Kælado - Yiwulis. § **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro. ²² Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai. ²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiri wua səraammadə gai tayia raamma yero nojoro. ²⁴ Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua səraamma nangaro. ²⁵ Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. ²⁶ Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan səraammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

¹ Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniyə nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo. ² Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro. ³ Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa rimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, bərimi so mukkonna kadira. ⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənədə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. ⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada. ⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro. ⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno. ⁹ Adəgaima mana wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyen falma yuwatkəkkəni,» cəna. ¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi rīman kuradəyea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus. ¹¹ Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

¹² Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yauidiyayedə-a Isaa cadane kekero. ¹³ Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə rīman kura, ¹⁴ koro tima yauidiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Rīman kuradə fuwura adəa nojəna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado rīman kuradəyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon rīman kura tia nojənədə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adəye falnja gəni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno. ¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.

¹⁹ Daji rīman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njəddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yauidiya samma captaidən alamməkkəna. Awima asərlan wulləkkəni. ²¹ Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro wulgəkkənayen koro yidde! Ai, awo wulləkkənədəa nojana,» yeno. ²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa mařin bakce tiro: «Adəgainin rīman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wulləkkənədə diwia, kəla diwidəyen shedane. Amma jire,»

awiro wua bansəmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas řiman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu

(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno. ²⁶ Wolodiya řiman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo kamjənədəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado. Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənniro. ²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyen?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnjiyewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyədəye tiro: «Andiro kam roro njeoro amardəgənni,» yera. ³² Adəgaima mana Isa kəla jiri nuiyen wuljənədə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyədə wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa řimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko yauidiyəyero sasakkənniro lawala cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemədə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde na yauidiyədəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

³⁹ «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən nayiro salamnjagakki. Mai Yaudiyədəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyədə ariawu kəriyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyəde!» cane məřin babakkeera.

⁴ Koro Bilatus walde na yauidiyədəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kəriyiyədəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa řimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yaudiyədəye

* 19:2 19.2 ariawu kəriyiye - Jawa kərməiye. † 19:2 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

tiro: «Wadande mbeji, kɛla wadadɛyen karmo tiro wajipcɛgɛna, ti kɛlanjua Tada Alayero ngojɛna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adɛa fangenniya, cayea kojɛnaro riyeno. ⁹ Koro gɔmnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cɛne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcɛgɛnni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasɛgɛmbawo wa? Nanilan kɛnduwo nia kolduye-a kɛnduwo nia kɛskaro jaduwyue-a mbejiro nonɛmmi wa?» cɛne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadɛnnia, kɛnduwonɛm kɛlanin bawo. Adɛmaro kam niro sɛrɛnsɛgɛnadɛye biwunju kaanɛmdɛa kojɛna,» yeno.

¹² Sa adɛn fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadɛ kowo sapcane: «Kam adɛa salammɛmia, ni sawa Kaisarre gɛni! Wundu duwon kɛlanjua mairɔ ngojɛnamadɛ Kaisarra wajɛna,» yera. ¹³ Mana adɛa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kɛla kurisnju sharayen na farsam kaulan tɛdɛna tɛlam yaudiyaudin tiro Gabbata canidɛn napkeno. ¹⁴ Yimdɛ yim dabbardu sala Laya Njɛkkayirambe, kausu kɛla dawu gai. Bilatusse yaudiyadɛro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kɛskaro tia jagɛnɛ!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kɛskaro jagɛkki?» yenniya, wurawa rimannaye tiro: «Kaisar gɛnia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kɛskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kɛskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kɛlanjuma kɛskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kɛlayelan bowojai tɛlam yaudiyaudin tiro Golgota canidɛro leyeno. ¹⁸ Nadɛn ti-a am gade yindi-a rokko kɛskaro jayeyera, sɛgɛri fi yayen kam fal fal, ti Isadɛ dawunjan. ¹⁹ Bilatus kɛla alloyen ruwuje kɛskadɛro royeyeno. Akko awo ruwuwadadɛ: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yaudiya kada awo allo adɛn ruwuwadadɛa kɛrayera, na Isaa kɛskaro jajaanadɛ karɛn bɛrnidɛyen, koro awo adɛa tɛlam yaudiyaye-a Rombe-a Gɛresse-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa rimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunɛmmi, “Kam adɛye wu Mai Yaudiyaye cɛnna” ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunɛkkɛnadɛa ruwunɛkkɛna,» yeno.

²³ Sojiyadɛ Isaa kɛskaro jayeyeranniya, kajɛmunju ngojane ci dewuro yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududɛnni samɛn tai cidiyaro yadɛro caaadadɛ yea ngoyera. ²⁴ Sojiyadɛye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidɛa ruiyo!» yera. Adɛgaima awo kitawulan ruwuwadadɛ wakkayeno. Tiye: «Kajɛmuni kattenjan yakkerɛ, koro kalwuniro walawala kedɛ,»† cɛnna. Akko awo sojiyadɛ cadɛnadɛ.

²⁵ Karɛn kɛska Isayedɛn yanju-a yaana yanjuyɛ-a Meram kamu Kɛlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jaurɔ cɛraanadɛ-a nadɛn daada kirunniya, yanjudɛro: «Ya, akko tadanɛm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradɛro: «Akko yanɛm!» yeno. Tɛn sa adɛn fuwuradɛ tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Ngawo adɛyen awo samma kɛrma cɛrɛnaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno. ²⁹ Nadɛn kalwo curonjun dibɛn comcom mbeji. Daji sojiyadɛ soso ngojane dibɛndɛro lɛpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa kujungenniya, tiye: «Cɛdɛna!» yeno. Daji kɛla cidiyaro cakke ro kirɛmbo.

† 19:24 19.24 Jaw 22.18 † 19:28 19.28 Jaw 22.15; 69.21

³¹ Yim adə yim dabbarduye,[‡] koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyeljadəa nanamja kaminnadəa casadoro Bilatussa keworo. ³² Daji sojiyadə isane burwoyedəyeya kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəyeya siyelnju namgera, yindiyedəyeya ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojənaro caruna nangaro. ³⁴ Amma sojiyadəyeya falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo. ³⁵ Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna. ³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma namjaiwawo,»[†] ³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»[†] cənna.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ngawo adəyən Isuwu kam Arimatiyaya leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mir-a alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyadəən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera. ⁴¹ Na Isaa kəskaro jajaanadəyən jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyən kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji. ⁴² Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuye yim burwoyeya* fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci kauridəyən təmballada kiro. ² Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa juro cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridəən ngojana, koro na casakkənadəa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridəanna leyerə. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngərəmnin koje burwoje kauridəro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro, ⁷ koro batta duwon kəla Isayero casakkənadə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isənadə ye kauridəro ngaye cure kasatkeno. ⁹ Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridəyən daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənanjanadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənadəa nokkəni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cane kiworo. Amma ti jərwumadəro təmajə tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmadəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlam yaudiyəudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə

[‡] 19:31 19.31 yim dabbarduye - Jəmna, yim tustuye səbdu. [†] 19:36 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20

[†] 19:37 19.37 Jak 12.10 * 20:1 20.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,” wulgəne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənədəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedə yaudiyadəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen karwunja jauru kəjiyeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənədə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno. ²² Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo! ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomaye tayiro: «Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkonni ye sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyen duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno. ²⁸ Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido. ³¹ Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fadowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuyə tulurro fəleduwu

¹ Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm tiro Tiberiyas canidəyen* fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənədə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidi Galileyədə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bərəmdəyen dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwu,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkeru. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ringada nangaro kalwunju luje səkete bərəmdəro gəpkaadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwallə buni kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno.

* **21:1** 21.1 bərəm tiro Tiberiyas cani - Bərəm Galileye.

¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəʁənədə cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənyaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənarə wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənarə nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane! ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganənəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raamməro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanədə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənədə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgəro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgəro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnədə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənədə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakkəna duniama rakce kitawuwa ruwudənədəa ngojiwawo.